

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

78 M. 37 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1964 M. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 12 D.

Telephone:
APplegate 7-7257

KAINA 20 C.

Artistė Ruta Lee-Kilmonytė prie Juozo Tysliavos kapo Rasų kapinėse Vilniuje šių metų pavasarį. Lapkričio 11 dieną suėjo treji metai, kai jisai mirė. Jo palaikai buvo palaidoti Lietuvoje 1962 m. gruodžio 27 d.

Kaip tvarkosi Toronto "Parama"

Lapkričio 1 d. įvykusiame Paramos narių susirinkime buvo papildyti įstatai, suteikiant valdybai teisę samdyti apmokamą public accountant-auditor, nes pagal Kanados valdžios reikalavimą, kur veikia čekių sistema, ten turi būti atskaitomybei tikrinti auditorius.

Šis susirinkimas šauktas nevien šiam formalumui atlikti, bet dar ir dėlto, kad Paramos valdomieji organai duotų nariams paaiškinimą dėl susidariusių nuostolių "Paramoje", sąryšyje su Courtland Packers Ltd, mėsos fabriko bankrutavimu.

Priėmus įstatų papildymą, "Paramos" pirmininkas H. Stepaitis nuosekliai pagal datus išdėstė faktus, kaip tie nuostoliai susidarė.

Tas fabrikas buvo lietuvių Ščepanavičiaus ir Bendiko rankose ir darė didelę apyvartą - apie 1,3 mil. į metus. Kas savaitę skersdavo 400 kiaulių. Parama, turėdama tikslą remti lietuvių verslus ir įmones, visų 3-jų organų pritarimu išdavė paskolą \$45,000. Komisijos buvo įvertinta nuosavybė \$75,000. Vėliau, jau be kredito komiteto pritarimo dar buvo duota \$15,000. Valdyba pastebėjusi, kad fabrikas dirba su nuostoliu, paskyrė jam savo valdytoją J. Strazdą, nes norėta, kol teismas išspręs bylą, kad ši įmonė veiktų, kadangi veikiančią lengvau bus perduoti. Kai byla užsitęsė, advokatas padarė klaidą ir pirkėjai pasiūlė nepriimtina kainą (35 tūkst.), tai valdyba š. m. liepos 1 d. tos įmonės veikimą sustabdė, nes nuostoliai dar padidėjo.

Iš pirm. Stepaitio pranešimo paaiškėjo, kad Parama turės nuostolių apie 60 - 70 tūkst. Šie nuostoliai numatyta išlyginti, išdėstant juos per 5 metus. Išdėstininkas Pr. Bastys perskaitė 9 mėnesių apyskaitą, pagal kurią Paramos aktyvas-pasyvas rodo \$2,355,914,88. Pelnas už 9 mėn. yra \$37,100. Išdėstininkas pasidžiaugė, kad šie metai Paramai buvo ypatingai geri (žinoma, jei ne tie nuostoliai). Priežiūros komisijos pirm. A. Kuolas perskaitė revizijos aktą, kuris labai nukreiptas prieš Strazdą ryšium su Courtland Packers kreditavimu, bet dėl kredito komiteto priekaišto, kad

Strazdas asmeniškai skolinosi iš Paramos didelę sumą, pagal šį aktą rasta viskas tvarkoje.

Prasidėjo diskusijos - arba tikriau kaltininkų ieškojimas. Pirmiausia, pribėgęs prie mikrofono Karka, nesavū balsu pradėjo šaukti, bet publika jį nušvilpė. (Jis, vasarą, lakstė Wasagoje ir sakė, kad jau Parama griūva - atsiimkite savo pinigus).

Kalendra, kaip visada storu bosu, iškart pareikalavo Strazdo skalpo. Kiti šoko Strazdą ginti: Novogrodskienė, dr. Yčas, dr. Pacevičius. Dar kiti kaltino pačius kaltintojus, o kredito komiteto narys F. Senkus ramiai pasakė: neieškokim kaltininkų, nes jų čia nerasime. Mes esame visi kalti. Nariai kalti, kad rinko tokią valdybą, valdyba kalta, kam sutiko būti. Ir aš kaltas, kam pernai iš pareigų neatsisakiau ir t.t.

Kalbėtojų buvo gal 30, tai kur čia visus išvardinsi. Susisinkime dalyvavo iš Attorney General Dep-to supervisor James, jo padėjėjos Webster ir accountant auditor Klimas. Pakviestas pasakyti žodį James tik priminė, kad apyskaita yra sudaryta netinkamai ir kad nereikia kaltinti vieną narį, bet visą "body", kaip vieneta. Klimas perskaitė jo sudarytą apyskaitą apie Courtland Packers stovį.

Priežiūros komisijos narys J. Maželka - ryšininkas tarp Paramos ir kanadiečių tikrintojų, pareiškė, kad dėl šių nuostolių Paramai jokio pavojaus nėra. Kas nori turėti tikrus duomenis, gali kreiptis pas jį.

Ant galo paėmė žodį Strazdas. Jis kalbėjo taip: "visi žino, kad lietuvių namai ir Parama daugiausia manopastangomis buvo įsteigti. Renkant valdybas, aš daugiausia gaudavau balsų. Dvyliką metų dirbau tose įstaigose be atlyginimo. Ką gaudavau iš Paramos kaip valdybos narys, atiduodavau šalpai, Vas. 16 gimnazijai, sportininkams. Viskas gerai sekėsi, Parama išaugo iki pustučio milijono dol. apyvartos, 700,000 dol. procentų pavydale paliko pas lietuvius. Tik šalpos reikalams išmokėta \$13,000. Bet

šis susirinkimas yra jau kitoks po to, kai man nepasisekė.

Atsakysiu į visus kaltinimus paėliui:

1. Dėl pasiskolinimo iš Paramos \$147,000. Buvo laikai kai Parama turėjo perteklių pinigų ir nebuvo kas skolintis ir aš buvau prašytas skolintis. Po 12 metų ir aš pasiskoliniau 147 tūkst, bet turėtas buvo 400 tūkst, vertės. Iš tos paskolos 102 tūkst. buvo išaldyta, kaip garantija. Liko tos skolos tik 40 tūkst. ir kitais metais bus baigta mokėti. Per tą laiką Parama gavo \$8,000 procentų už šią paskolą. Taigi, tas priekaištas yra tik išpūstas burbulas. Norėdami sukompromituoti Paramą, kai kas mano, pirma reikia sukompromituoti Strazdą.

Dabar dėl Courtland Packers. Paskolą \$45,000 pasirašė 11 Paramos žmonių (5 valdybos ir po 3 iš komisijų). Consulting Engineer Čeponis įvertino fabriko pastatus \$55,000 ir žemę \$12,500. VISO \$67,000. Mūsų (Paramos) vertintojai įvertino \$75,000. Bet vieno dalyko mes tada neįvertinom tai - vietos. Štai kur buvo mūsų klaida. Jei tas fabrikas būtų Toronte, o ne kaime, tai to nebūtų atsitikę. Be to turėjome advokatą George Ben. Jis morgičių neperegistravo ir nepastatė datos. Ėmėm kitą adv. Glinką. Kai pati Parama valdo įmonę, tai nereikalingas kredito komiteto sutikimas naujlems kreditams. Aš nenorėjau vadovauti, bet valdyba mane spaudė, nors buvo jau dirbama su nuostoliu. Tikėjomės kad pavaaariui atėjus, rinka padidės ir nuostoliai išsibalansuos, bet ir tas nepasitvirtino. Aš nesutikau atleisti salesmanų ir paveisti produktų pardavinimą šoferiams, kaip valdyba norėjo, nes tai buvo neišmanoma. Ne organizacija ir vagystės įmonę subankrutavo, bet neišbalansavimas tarp gamybos ir rinkos.

Po šių paaiškinimų, paklausimų nebebuvo dėl vėlaus laiko. Susirinkimas užsitęsė net 5 val. Žmonės skirstėsi namon, vieni patenkinti, kiti ne. Bet vienas dalykas visiems turi būti aiškus, būtent, "tas nedaro klaidų, kas nieko nedirba." Iš klaidų tik ir mokiamės dirbti. DALYVAVĘS

D. Janušaitytė ir Z. Jurėnaitė, grįžusios iš Lietuvos, Kennedy aerodrome, New Yorke. S. Narkėliūnaitės nuotr.

Ar Naujienos tik nekeičia savo linijos

Š. m. spalio 19-22 Naujienų laidos (per 4 numerius) yra paskelbtas Zinos Jurėnaitės reportažinis straipsnis "Lietuvos kraštą aplankius".

Z. Jurėnaitė aprašo Lietuvoje patirtus įspūdžius nuširdžiai, objektyviai be teigiamų ir neigiamų pagražinimų, be balseyblių ir žiaurbių vaizdavimo, ko mūsų spauda būtinai reikalauja iš keliauninkų į Lietuvą.

S. Narkėliūnaitės ir V. Tysliavienės reportažuose to nėra, todėl jos kal kurių pasmerkto, apšauktos sovietinėmis "agentėmis", o Z. Jurėnaitės reportažas dar "minkštesnis", dar sentimentalesnis, jame okupuota Lietuva vaizduojama taip, jog ir Justinui Palekuiui labai ausies nerėžtų ir, o didi dyval buvo - toks kovingas puvadrėbis laikraštis, kaip Naujienos, be komentaru paskelbė Z. Jurėnaitės rašinį. Būdinga, kad Narkėliūnaitė ir Tysliavienė daugiau dėmesio atkreipė į miesto ir kultūros gyvenimą, o Z. Jurėnaitė - į kaimą, kuris mūsų spaudoje vadinamas kolchoziško skurdo, vargo, vergijos pragaru.

Z. Jurėnaitės reportaže kolūkinis kaimas nėra jau toks balsus; "niekas nesiskundė maisto trūkumu"; Zinos giminės gausiai ją vaišino kaimišku maistu ir naminiu alumi. Tiesa, Zina nepatiko nei lašiniai nei naminis alus, bet patiko lietuviškas skilandis ir Anykščių vynas.

Kai Narkėliūnaitė savo reportaže "New York - Vilnius ir atgal" priminė, kad ji savo gimtajame kaime buvo namine degtine pavalšinta, tai Bertašius tose pat Naujienose tai pavadino prosovietine propaganda, nes kolchozinių sklypeliuose tarp daržovių lysvėse negali užaugti tiek rugių ar miežių, kad galima būtų iš jų naminės degtinės pa-

sidaryti. Gal dabar Bertašius paaiškins, kaip tatal atsitiko, kad Z. Jurėnaitės giminės daro ir geria naminį alų; iš kur jie gauna miežių alui daryti?!

Be to, jie valgo lašinius, tad kaip jie be miežių užsiaugina lašininę kiaulę? Juk tik ne iš sklypo daržovėms; o jei taip, tai kolchozнікаi gyvena ne vien iš turimų daržų, kaip tatal mūsų spauda nuolat kartoja.

"Moterys Vilniuje gražiau apsirengusios negu Maskvoje". Mes tuo tikime, bet nesuprantame, kaip atsitiko, jog pavergtieji geriau rengiasi negu jų pavergėjai! "Kolūkiečiai prastokai rengiasi, nes jie mažiau uždirba už mies-tiečius." Na, ir prieškarinėj Lietuvoje ne kitaip buvo. Z. Jurėnaitė apie kaimiečių apavą nieko nesako, bet iš laišky žinoma, kad dabartinėj Lietuvoje naginės ir vyžos yra išėjusios iš mados; kaimiečiai aprūpinami gumine avalyne, o tai jau geriau negu naginės ir vyžos.

Z. Jurėnaitė, važiudama iš miesto į savo gimtąjį kaimą, matė "ir senytrobesių ir naujesnių", matė kaimuose elektros šviesą. Prašosi išvada, kad Lietuva yra elektrifikuota, o kai dėl senų trobesių, tai jų visuose kraštuose yra.

Bet iš visų Zinos matytų kraštų Lietuva paliko jai "mieliausias ir brangiausias išpūdžius", jina! pabuvus Lietuvoje, "pasijuto net lietuviškesnė", nors repatriuoti iš Amerikos niekad nemano. Ji ilgai atmins ir galvos apie Lietuvą, bet įsakmiai nesūlo visiems aplankyti Lietuvą, kas tik turi joje giminių palikęs.

Bertašius kovos draugas Al. D. š. m. rugsėjo 18 d.

Tęsiama 3 psl.

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

VYTAUTAS BELECKAS Savininkas

1883 Madison Street Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas EVergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS

ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Romuva Book Store

84-20 Jamaica Ave. Woodhaven 21, N. Y.

(Tarp Forest Parkway ir 85th Street)

MRS. JOSEPHINE GALMINAS, Ved.

Lietuviškos knygos, plokštelės, švenčių atvirutės dovanos, lietuviški išdirbiniai. Platina VIENYBĖ.

Skaniausia lietuviška duona gaunama

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS

IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus

prašome telefonuoti:

STagg 2-5938

36-40 Stagg Street Brooklyn 6, N. Y.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* LIET. BENDRUOMENĖS Cicero apyl. valdybos surengtas kaukių balius sutraukė virš 200 tautiečių. Jo programoje pasirodė šokėja Aldona Valeišaitė su išraiškos šokiais, kurie gal buvo per sunkūs pramoginio pobūdžio parengimui. Akt. Kazys Gandrimas, po ilgo nesirodymo viešumoje, deklamavo eilėraščius. Dr. Kaunas, programos vedėjas, publiką linksmino juokingais vaizdeliais. Buvo premijuotos geriausios kaukės. Balius įvyko spalio mėn. 31 d. šv. Antano parap. salėje.

* INŽ. VYTAUTAS GALVYDIS, pasitraukė iš LB Cicero apylinkės valdybos. Taip pat jis išėjo ir iš kitų vienetų veiklos, norėdamas labiau susikonzentruoti ties savo šeimoms reikalais. LB Cicero valdybai nesiseka, nes jau kelintas žmogus, kuris šiemet atleido valdybos eiles.

* PIJUS GUDELEVIČIUS, Argentinoje marionų leidžiamo lietuvių laikraščio Laikas administratorius, lankydamas Chicago bei apylinkes, buvo užsukęs pas O. ir Ed. Sulaičius Ciceroje.

* P. GAUČYS, (pirm.), J. Mulokas, A. Petrikonis, B. Macevičius, J. Daugvila išrinkti į naująją Chicagos liet. menininkų klubo valdybą visuotiniame narių susirinkime spalio 25 d. Į šį klubą paskutiniu laiku įstojo apie 10 naujų narių.

* ČESLOVO JANUŠO tapybos paroda bus atidaryta lapkričio 7 d. Jaunimo Centre. Parodą rengia Amerikos Liet. Dailininkų Sąjunga. Chicagiečio dail. Pautientaus paroda šiuo metu vyksta Bostone (nuo lapkričio mėn. 7 d.).

* MIKO VAIDYLOS savitraštis Sandara spalio mėn. 30 d. numeryje pirmame puslapyje skelbia tokią žinią (greičiausia Vaidylos sugalvotą juoką): "Kai viena Chicagos lietuvaltė gydytoja nuvyko kaip turistė į Vilnių, tai ji buvo nuvežta iš airporto į Neringos viešbutį. Pasirodė, jog jai rezervuotą kambarį užėmė kiti. Viešbučio tvarkytojas be ypatingo svyravimo pareiškė: "Mes duosime jums kitą kambarį, kuriame jau yra du vyrai. Kambarys yra didelis dėl trijų asmenų." Gydytojai griežtai atmetus tokią propoziciją, jai buvo surasta vieta kitame viešbutyje."

* DICK BUTKUS, vienas iš garsiausių kolegijų futbolo žaidėjų, buvo plačiai aprašytas sporto žurnale "Sports Illustrated" (spalio 12 d. numeris). Straipsnis, pavadintas "A Special Kind of Brute With a Love of Violence", užima 5 puslapius ir yra gausiai iliustruotas. Yra sužymimi Butkaus - Illinois un-to futbolo rinktinės žaidėjo, pasireiškimai sporte, jo laimėti atžymėjimo ženklai ir kt. Butkus čia yra pristatomas kaip "member of a full-blooded Lithuanian family". Įdomu, jog jis yra vienas iš 9 Butkaus vaikų, yra 6 pėdų 3 colių ūgio, 243 svarų svorio.

* RAJONINĖ LIETUVIŲ MOKYTOJŲ konferencija įvyks lapkričio 28 - 29 d.d. Chicagoje. Į konferenciją atvyksta ir mokytojas Antanas Rinkūnas iš Toronto, kuris čia skaitys paskaitą "Darbo metodas ir mūsų mokykla".

* GAUSUS CHICAGIEČIŲ būrys, net specialiu autobusu nuvykę į Balfo seimą New Yorke, ten pakėlė triukšmą, kad Balfo centras būtų perkeltas į Chicago. Tačiau pasirodė, jog visos jų triukšmingos pastangos buvo be prasmės, nes paaiškėjo, kad centro pajudinimo klausimas yra konstitucinis dalykas.

* VLIKO ATSTOVŲ pasitarime, vykusiam spalio 16 d. Jaunimo Centre, buvo diskutuojama kaip šios institucijos veiklai surinkti daugiau pinigų iš Amerikos lietuvių. Buvo sudaryta komisija, kuri paruoš projektą dėl nuolatinės rinkliavos Vliko naudai pravedimo. Chicagos Naujienos, vadovaujamos didelio Vliko rėmėjo dr. Grigaitis paskelbė (spalio 21 d.) "į tokius VLIK planus daugelis žiūri nepalankiai, nes nuolatinis piniginių aukų prašymas visuomenei labai nusibodo, juo labiau, kad per visą eilę metų Lietuvos laisvinimo reikalais JAV rūpinosi ALT, jis parėmė VLIK'ą ir toks aukų rinkimas gali atnešti tik žalos Lietuvos reikaluose. Dr. Grigaitis, kurio įtaka ALTe vis mažėja, atrodo, bijosi, jog Vlikas gali nukonkuruoti Altą ne tik laisvinimo, bet ir pinigų rinkimo fronte."

* WALTER RASK-RASČIAUSKAS, Vienybės skaitytojas ir bendradarbis, kuris yra Wide World kelionių agentūros prezidentas, išvyko pasižvalgyti Azijon, Lankysis Japonijoje, Indijoje, Australijoje ir kitur. Žadėjo su keilione supažindinti ir Vienybės skaitytojus,

* Inž. Bronius Prapuolenis, kuris netrukus minės 87-tą gimtadienį, gyvena šv. Seimos senelių prieglaudoje ir jau kuris laikas serga.

Bendruomenė turėjo pajamų iki liepos 1 d. \$20,453, išlaidų \$8,610.53. Kultūros Fondas turėjo \$10,212.33, išleido \$9,975.10. Lietuvių bei palaikyti telikė išde \$237.23.

Suskaityta, kad Amerikoje šiuo metu veikia 4 lietuviški vaikų darželiai ir 53 šeštadienio lituanistinės mokyklos, su 221 mokytoju ir 3,125 mokiniais.

Dailininkas Česlovas Janušas, kurio paroda prasidėjo lapkričio 7 d. Chicagoje. Jaunimo centre. Parodą rengia Amerikos Liet. Dailininkų Sąjunga. S. Narkėliūnaitės nuotr.

AR NAUJIENOS NEKEIČIA LINIJOS?

Atkelta iš 2 psl.

Chicagos Drauge įspėja 1940 - 1941 ir 1944 metais pasitraukusius iš Lietuvos nerizikuoti, nes jis LTSR Baudžiamajame kodekse suradęs straipsnį, kuris tiems pabėgėliams grasina sunkiomis bausmėmis.

Mat, Al. D. suprato, kad "šaupi lietuvaltė" Z. J. rekomenduojanti visiems savo gimines aplankyti Lietuvoje. Atrodo, kad tas baisusis Baudž. kodekso paragrafas neveikia, negalioja, nes juk kaip suprasti, kad visa eilė tos rūšies išėvių lankėsi Pabaltijy ir be jokių kliūčių ir bausmių sugrįžo į savo naujasias Tėvynes.

Atrodo, kad geriau už Al. D. sovietų politiką supranta Reuters žinių agentūra, kuri The Detroit Daily News 1964 m. X. 20 d. laidoje aiškina, kad daug šimtų pabaltiečių, ypač latvių, lankėsi savo senose tėvynėse ir laimingai grįžo į savo naujas tėvynes. Reuters aiškina, kad sovietinės vizos duodamos visiems, kas nekaltinamas bendradarbiavimu su hitlerininkais karo metu ir kas emigracijoje nesireiškia kaip aktyvus antikomunistas. Tai yra esminga, o ne pats pabėgimas į užsienį. Patikimesnė yra Sovietų spauda, o ne jos baudžiamieji įstatymai, o iš sovietinės spaudos numanu, kad negali gauti vizos tie, kurie figūruoja karo nusikaltėlių sąrašuose.

Sovietų spaudoje "juodajame sąrašė" figūruoja, pvz., tokios pavardės, kaip Paškevičius, Dalangauskas, Impulevičius ir kt. ir visi veikiančiai nepriklausomos Lietuvos politikai bei diplomatai.

tai, tad gal Bertašius, Al. D., B. Matulionis ir negautų vizų, o gal ir gautų, kaip kad jį buvo gavę tokie veikėjai, kaip arch. Ant. Varnas ir dr. Gr. Valančius ir yra lankęsis Sov. Sąjungoje ir Pabaltijy, o toks 1944 metų pabėgėlis Antanas Vosylis yra ne tik vizą gavęs, bet ir žmoną iš dabartinės Lietuvos.

Aplamai imant, Z. Jurėnaitės reportažo paskelbimas Naujienose yra savotiška sensacija: jis yra objektyvus, kaip ir S. Narkėliūnaitės: S. Narkėliūnaitė iškeikta, purvais apdrėbta, o Z. Jurėnaitė gavo iš Al. D. "šaunios lietuvaltės" epiteta! J. G.

Veiklių, mokslo žinias pateikiančių ir apie žemę orbituojančių kūnų šiuo metu erdvėje esama: Amerikos 89, Sovietų 9, Anglijos 2, Kanados 1. Visokių "negyvų" liekanų ir nuotrupų skraido: Amerikos 318, sovietų 9, Kanados 2. Perna Amerika erdvėn iššovė 58 kūnus (21 sunyko), Sovietai 18 (sunyko 11), Anglija 1.

Lietuviai Advokatai

S. Bredis, Jr.

37 SHERIDAN AVENUE
Brooklyn 8, N. Y.
Tel. AP 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th STREET
Jackson Heights, N. Y.
Tel. NEWton 9-6620

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS

Duodami polaidotuviniai pietūs.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. VIRginia 6-9519

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ISTAIGA

Patamauja perkant ir pardodant namus, ivairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v. v.

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELĖ MISIŪNAI

Ivairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Tel. VIRginia 3-3544

GINTARAS Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiamo: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

THE

Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant
Ona ir Jonas Valaičiai

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886

is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava; Editor: Salomėja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Šulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS
Atkelta iš 4 psl.

Chruščėvo nuvertimas, turbūt, įvyko dėl sukluvimo trijų sovietų visuomenės sluoksnių politiniai įsigalėti: aukštųjų kariškių, įmonių tvarkytojų technokratų ir aukštųjų partijos biurokratų. Kariškiams diktatorius nepatikęs dėl noro karpyti jiems išlaidas. Partiečiams nepatiko įsivėlimas į ideologinį ginčą su kinais. Technokratams įgriso dažnos "reformos", kurios nepakėlė nei gamybos nei žemės ūkio našumo. Todėl visi, kaip sykį anglai savo Chamberlainui, pasakė Chruščėvui: Go! Europos komunistai, tačiau, atrodo nepatenkinti tokiu staigiu ir šiurkštu nušalinimu. Gali būti, sovietų visuomenėje priaugo nauja, jaunesnė kariškių, technokratų ir biurokratų karta, kuri nori laisvesnių rankų. Raudoname pasaulyje, rodos, "sveika" tik kai yra vienas centras ir viena galva. Kas ja bus: Maskva ar Pekingas? Ne jau rusai apsileis mongolais, kaip buvo khano Batijaus puolimo metu? Senovės Lietuva tais laikais palapsniui paėmė nuo totorių globoti slavų sritis, kuriose vėliau susidarė gūdai ir ukrainai. Dabartinė Lietuva čia padėti jau negali, bet, tikime, seks ir išnaudos visas progas iškovoti sau žmogaus ir lietuvių teises Lietuvoje.

Vilniaus Tiesoje Leningrado u-to aspirantas Vyt. Salinka, ryšyje su rusu poeto Lermontovo 125 metų gimimo sukaktimi, prisimena, kad pirmą šio poeto vertimą (eilėraščių Trys Palmės) lietuvių kalbon išvertė Ukrainoje gimnaziją lankęs studentas St. Dagilis. Lietuvoje paskelbtas jis negalėjo būti, nes caro valdžia lietuvių spaudą draudė, tad išėjo 1884 m. (dveji metai prieš Vienybės pasirodymą) Tilžėje, knygėlėje Lietuviškas Šiupynys. Po to, 7 vertimus padarė Vienybės redaktorius J. Mačys-Kėkštas, kuris, atrodo, Lermontovo eilėraščius mėgo dėl kalbos skambumo ir minties polėkių. Jie buvo išspausdinti Vienybėje 1900-1901 m. Vienas buvo apie laivelį, kuris drąsiai išplėstomis burėmis skrieja per audrą okeane — tartum simbolis kaip ištrūkti iš carų priespaudos, slopinančios gaivesnę mintį. Lermontovą vertė ("Geltonas lapas susitraukęs" ir kiti du) ir poetas Pr. Vaičiūnis, kurio eilėraščių rinkinį Vienybė išleido 1903 m. Salinka pasakoja, kad Lermontovo kūryba domėjosi dar du Vienybės bendradarbiai: redaktorius J. Andziulaitis ir dramaturgas Fromas-Gužutis. Visi, kaip Lermontovas, nekenė carų priespaudos.

Dr. Basanavičius pirmame Aušros numeryje lietuviams priminė, kad savo istorijos nepažįstanti tauta yra, tarytum, mažas vaikas — nesubrendusi. Todėl jis daug savo gyvenimo valandų pašventė istorijai. Per savo 78 gyvenimo metus daug vietos istorijai pašventė ir Vienybė. Ji išleido Daukanto Lietuvos Istorijos du toms, kurie šiaip, kaip velionis M. Biržiška manė, dienos šviesos gal būtų nei nematę. Ji išleido 3 toms dr. Šiupo Lietuvos Istorijos. Ir daug kitų knygų. O kiek istorijos temomis straipsnių per skiltis perleido! Ir šiandien siekia pirmiausiai paskelbti ir apžvelgti kas tik keno yra rašoma apie Lietuvą.

Tęsiama 8 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Tysliava — žmogus, poetas, redaktorius ir t. t. — visa jau praėjus. Ta praėjus nėra nei išnykstanti nei pamirštama. Lietuvių visuomenės gyvenime Tysliavos palikti pėdsakai negali išnykti. Tik jis ir jo darbai dar per arti, dar nėra tikro masto juos įvertinti taip, kaip vertina neatlaidusis vertintojas — istorija.

Šiandien pats aktualiausias Tysliavos gyvenimo faktas: Vienybė neturi Tysliavos. Prigyvenome labai aktualius pasaulėžiūrinių pasikeitimų laikus. "Vienybė" visada buvo gyvenimo avan-garde, priekinėse karių kolonose. Eiti priekyje — toks Tysliavos būdas ir stilius. Dabar irgi reikia eiti priekyje. Vienybė eina priekyje. Kur tu, didis naujų kelių ieškotojau, sunku Vienybei be tavęs! Tysliava! Jei tu ką nors dar tebejauti, tai ar jauti, kokia našta slėgia tavo gyvenimo draugę?

Tysliava, tu išėjai nebaigęs savo darbo, nebaigęs savo misijos! Niekad tavęs taip nereikėjo, kaip reikia dabar.

Tu ramus ilsiės Rasų kalnelį. Tu jau nuėjai į savo kalnelį. O mes, gyvieji, dar tebekrutame. Kur ir koks bus mūsų kalnelis? Daug lietuvių ne savo krašto keliais vaikščioja, ne į jiems skirtus kalnelius gulasi amžino poilsio.

Tysliava, ar tu jauti, kad Vienybė turi gyventi?

Beveik prieš dešimtį metų tu ir mane sutikai gatvėje ir sakai: "Tau reikia Vienybės, bendrauk su ja!" Su Vienybe bendravau, nors pažado bendradarbiauti netesėjau. Bet tu tada nežinojai, kad bendradarbiavimo pažadas bus vykdomas. Bendradarbiauju su jausmu, kad skaldau tokius akmenis, kurie ir tau būtų griozdinę kelią. Sunku be tavęs, bet bent dalelę tavo naštos keliamo.

GIRNAKALIS

Dėl A. Tulio viešnamės...

Antanas Tulys, kurio niekados gyvo nebuvau mačiusi, niekad asmeniškai nepažinojusi, nei jo raštų skaičiusi, rugp. 22 d. atsirado Vienybės bendradarbių suvažiavime ir dabar spaudoje rašo, ką jisai matęs ir girdėjęs Vienybės namuose...

Apie A. Tulį, tiesa, kiek anksčiau buvau girdėjusi, kai Jonas Valaitis kreipėsi į Vienybę, prašydamas svečiui iš Floridos išnuomoti kambarį. Deja, ne, Valaičiui buvo atsakyta. Tulys mums nepažįstamas, be to, visi kambariai užimti, nes atvyksta Vienybės bendradarbiai ir šeimos nariai iš Philadelphijos ir Virginijos.

Bet Tulys tuo nepasitenkino, kaž kodėl jam rūpėjo apsilankyti Vienybės namuose.

Laikraščiuose jisai rašo, kad norėjęs padaryti naujų pažinčių, išgerti kavutės, užvalgyti dešrų ir kumpio su kopūstais, išsigerti konjako, sutikti Rūta Lee, Jevutę Rockefellerienę ir kt.

Jisai rašo, kad "lyg lapės atsargumu dairiausi, atsiskaitinėjau eiti." Kodėl A. Tulys taip meluoja?

Tikrovėje juk buvo kitaip. Vienybietė Marie Totoraitis-Cohen rugp. 22 d. po pietų telefonavo į Vienybę, pranešdama, kad ji turinti svečių iš Floridos, kurie labai norėtų pas mus apsilankyti. Ar galime? — Marie Totoraitis klausia.

Kurgi ne, jai buvo atsakyta. Labai malonu, tik geriau pasiskubinkite, nes svečiai dabar užkandžiauja ir kai kurie rengiasi vykti į susipažinimo vakarą Regiment Armory New York.

O kaip su Rūta, — Marie Totoraitis klausia, — ar ji jau atvykusi?

Taip, jai buvo paaiškinta, Rūta Lee į New Yorką atskrido 3 val. p.p., bet Vienybėje bus kita proga, nes turinti vykti į Stuko radijo programą, o vėliau į susipažinimo vakarą.

Netrukus Vienybėje atsirado Marie Totoraitis-Cohen su svečiais iš Floridos: A. Tulys su žmona, ir Pociai. Ir juos valdinome vieno Vienybės geradarčio paaukotu maistu ir gėrimais. Tulys, ta proga, nusiskundė, kad Vienybė jam nesiuntinėjama, o jisai esąs "amžinas skaitytojas", kaž kada prieš 20 metų ar daugiau, paaukavęs Vienybei 100 dol. Jisai tuoju pat išsitraukė savo biznio kortelę su adresu ir paaukojo \$20 dol.

Visi svečiai, kurie dalyvavo bendradarbių suvažiavime ir pobūvyje Vienybės namuose rugp. 22 d., ant stalo (antrame aukšte) matė Vienybės Lietuvos rinkinį 1886 pirmąją laidą, susipažino su dabartine laikraščio technika, su turtingu Vienybės archyvu, bet A. Tulys to visko nematė, nes jisai ieškojo "užmaskuotos balos"

Taip Vienybė priėmė Ant. Tulį ir kt. svečius rugpjūčio 22 d. Bet spaudoje jisai apie savo viešnamę rašo kitaip. Teisingai mūsų stebėtojas rašo: "Net arabai taip nedaro!"

V. TYSLIAVIENĖ

Antanas Tulys su žmona (kairėje) ir vienybiete Marie Totoraitis Cohen, kuri svečius iš Floridos pristatė į Vienybės bendradarbių suvažiavimą ir pobūvį rugp. 22 d.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

MYKOLAS ŠLEŽEVIČIUS, miręs 1939 m. lapkričio 11 d. Jisai mirė tą pačią Paliubų Dieną, kaip ir Juozas Tysliava, prieš trejetą metų. Mykolas Šleževičius yra buvęs vienas pirmųjų nepriklausomos Lietuvos ministrų. Jisai pašaukė savanorius ginti savo kraštą, organizavo Lietuvos kariuomenę kovai su bolševikais ir lenkais, vadovavo sunkioms diplomatinėms deryboms prie Tarkos konferencijos Genevoje. Mykolas Šleževičius buvo aktyvus Lietuvos valstiečių liaudininkų frakcijos narys.

NET ARABAI TAIP NEDARO!

STEBĖTOJO PASTABOS

Poeto Juozo Tysliavos Vienybės name, kaip pats pripažįsta, "malonaus" p. Valako ir "malonios" p. Tysliavienės maloniai priimtas ir valšintas, A. Tulys pamaloniai už duoną akmeniu atsilygino paskelbdamas Drauge ir kt. laišką, būk radęs "užmaskuotą balą", kurios neparyškina, nes jos, aišku, iš viso nėra. Adomo Jakšto paskolintu posakiu, reiškia Tulys "snargliu" atmokėjo nuoširdumą, ko net arabai nedaro.

Vizitas, tačiau, turėjo ir teigiamą pusę. Tulys viešai prisiekė dirbti iki "ruskiai" bus iš Lietuvos iškrapstyti. Iš darbų pažinsite juos. Tullio iškrapštyto darbų kol kas dar niekas niekur nepastebėjo. Bet, kiekvienas kareivis čia brangus, kad ir storžievis. Džiugu, kad Draugas, ro-

dos, nebeturi kunigo moderatoriaus klerikaliskai cenzūrai, nes išspausdino laišką rašytojo, nekartą kunigiją išjuokusio, pav., vaizdelyje kur kunigas su apeigomis laidoja - varlę!

ALTUI į 25-tus veiklos metus įžengiant, Draugas pastebi: Jaunimo įjungimas tai laidas veiklai nemažesniu ryžtu tęstis iki laimėjimo. Tačiau, to jaunimo, teturi katalikai ir tautininkai liberalai. Jo, atrodo, neturi nei socialistai nei tautininkai dirvininkai.

De Gaulle per 27 dienas apsuko 20 tūkstančių Pietų Amerikos. Svarstoma, ko atsiekė. Kalbose vis pabrėždavo: Mes ne anglosaksai, mes krikščionys. Uragva jus dienraštis ir rase: Jis vienas mūsų. Tačiau no senovei. ne

Tesjama 11 psl.

Atviras laiškas ponams Ivaškams

Mieli ponai Ivaškai,

Susipažinau su Jumis per Laiškų Lietuviams šių metų 9-tą numerį, kuriame jūs išdėstėte lietuviškos spaudos trūkumus ir pareiškėte savo pageidavimus.

Aš labai nustebau ir apsidžiaugiau, radęs tokių minčių panašumą tarp Jūsų ir savęs. Jūs, pvz., rašote, jog norėtumėt, "kad žinių reportažai būtų apvalyti nuo nerimtų komentarų." Jūs konstatuojat, kad "lietuvių laikraščiai linkę į labai primityvų juoda-balta įvykių sprendimą.

Jūs norėtumėt daugiau informacijos apie Lietuvos gyvenimą. Norėtumėt sužinoti,

kad, šalia "įvairių blogybių dabartinėje Lietuvoje", yra ir teigiamesnių dalykų.

Jūs sakot, kad "straipsniai turėtų būti racionalūs, vengiant emocijų ir nedaug reiškiančių bendrybių." Jūs esat prieš kontroversinių straipsnių spausdinimą slapyvardėmis. Jūs pagaliau galvojat, kad "lietuvių visuomenėje jaučiasi didelis geto mentalitetas."

Mieli pp. Ivaškai, gal ir ne tais pačiais žodžiais, bet kiekvieną šitokią mintį aš esu reiškęs per eilę metų. Kas dar įdomiau - tai kad tokias mintis yra reiškę daug kitų žmonių, kurie neseniai buvo suvažiavę į Brooklyną, pasvarstę Vienybės laikraščio reikalą. Taigi, visi tie žmonės nėra tik pavieniai balsai, kaip Jūs ir aš, bet jų yra daug daugiau, ir jų dauguma yra susibūrę aplink Vienybę.

Joks ne sutapimas, kad tie suvažiavusieji Brooklyne priėmė vieną rezoliuciją, kuri skamba šitaip:

Objektyvi skaitytojo informacija yra pagrindinis laikraščio tikslas. Vienybė rūpinsis tokia informacija teikti savo skaitytojams apie lietuvių veiklą laisvame pasaulyje ir pavergoje tėvynėje.

Ir jeigu Jūs būtumėt girdę diskusijas dėl tos rezoliucijos, tai būtumėt patyrę, kad buvo paminėta kiekvienas Jūsų kritikoje išreikštas punktas.

Žinia, kad Vienybės bendradarbiai bei jos leidėja ir redaktorė iš paskutiniųjų stengiasi mūsų visuomenei kaip tik tokią laikraštį pateikti kokio jūs pageidaujate. Lyginant Vienybę su kitais lietuviškais laikraščiais, matosi, kad jos siekimai yra labai dažnai įvykdomi. Skaitytojams pateikiamas objektyvus informacinis laikraštis, be "nerimtų komentarų" reportažuose su dideliu žinių kiekiu iš paverptos Lietuvos kurios ne visos yra vien blogos.

Radęs Jumyse tiek daug bendrų minčių lietuviškos spaudos klausimu, kviečiu įsijungti į to laikraščio bendradarbių ir rėmėjų šeimą, kuris kaip tik stengiasi gyvendinti judviejų išreikštas mintis.

Iki greito pasimatymo Vienybės eilutėse.

vytautas zalatorius

Jisai mus įpareigojo rūpintis Vienybė

Šių metų lapkričio 1 d. Juozas Tysliava būtų minėjęs savo 62 metų gimimo sukaktį, o lapkričio 11 d. suėjo treji metai nuo jo mirties.

Vienybė, kuriai jisai atidavė 28 darbingiausių ir kūrybingiausių metų, tebeėina, nes jisai taip norėjo. Paskutinėmis savo gyvenimo valandomis, įpareigojęs savo artimuosius rūpintis laikraščio likimu, atrodė, kad jam duoti pažadai palengvino jo širdies skausmus. Bet iki paskutiniųjų jisai sielojosi kaip "išsi-versite", kaip "atsilaikysite". Ir mirstant Vienybės rūpesčiai jam nedavė ramybės.

Kai mūsų žaizdos bus daugiau apgyjusios, kita proga, parašysime kaip Juozas Tysliava praleido paskutines savo gyvenimo dienas, kokie buvo jo patyrimai su Amerikos lietuviais, jo ilgesį gimtajai Tėvynei...

Jų sielvartas ir pasilaukijimas daugiausiai mus stiprino ir skatino nepalūžti, nežiūrėti kokius sunkumus ir šmeižtus turėjome pakelti. Ir Juozas Tysliava tuos pačius sunkumus išgyveno, žinojo kas mus, gyvuosius, laukia.

Per tuos trejetą metų mekadod nepamiršome, kad Juozas Tysliava nuo pat pirmos dienos Vienybėje, kitų Amerikos lietuvių laikraščių redaktorių buvo žiauriai puolamas, niekinamas, persekiojamas. Įsitraukęs į Amerikos lietuvių veiklą, jisai, kartais skųsdavosi - "jaučiuosi kaip į balą puolęs..."

Jisai pas juos ėjo kilnias idėjas skleisdamas, kovon už lietuvių žadindamas, tuo tarpu organizacija, kurią jisai kartu su Olu ir kitais padėjo įkurti, išstūmė jį iš savo narių tarpo, iš ALTO direktoriato, iš N. Y. Liet. Tarybos ir kt. Vienas dvasiškis Juozui Tysliavai mirus net apsidžiaugė ir tarė: "Ačiū Dievui".

Ar tai garbingų žmonių darbas?

Šiuos faktus primename, nes kai kurie skaitytojai, rašydami redakcijai, mus kaltina, kad "Vienybė nukrypo nuo Juozo Tysliavos kelio..."

Ne, mes nenukrypome. Mes tęsiame Juozo Tysliavos idėjas, ta pačia vaga, kurią jisai nustatė ir mus įpareigojo.

Jie užmiršo, bet mes tebeprisimename...

Juozui Tysliavai leidžiant Vienybę, vienu metu aistros taip užsidegė dėl kai kurių kontroversinių rašinių, ypač dėl Vinco Rastenio išpažinties pirmojo bolševikmečio metu, kad redakcijos langai buvo akmenimis daužomi. Nedaug trūko, kad ir patį leidėją būtų užmušę.

Juozas Tysliava tokių chuliganizmą sunkiai išgyveno, tie įvykiai jo širdį skausmiais išraižė, bet jisai nepasidavė!

Kad tokie įvykiai nepasikartotų ir savo šeimos apsaugai, Juozas Tysliava įsigijo du vilkinius šunis, kurie ir dabar tebėra ištikimiausi Vienybės sargai.

Kai kurie nežino, o kiti gal pamiršo, kad Clevelando Dirva pirmoji puolė Juozą Tysliavą, ką tik atvykusį iš Lietuvos, kai jisai pradėjo redaguoti Vienybę 1933 m. Ta kova būtų apvalyti nuo nerimtų komentarų. Jūs konstatuojat, kad "lietuvių laikraščiai linkę į labai primityvų juoda-balta įvykių sprendimą.

Jūs norėtumėt daugiau informacijos apie Lietuvos gyvenimą. Norėtumėt sužinoti, kad ištisai lietuvių laikraščiai linkę į labai primityvų juoda-balta įvykių sprendimą. Jūs konstatuojat, kad "lietuvių laikraščiai linkę į labai primityvų juoda-balta įvykių sprendimą.

Jūs norėtumėt daugiau informacijos apie Lietuvos gyvenimą. Norėtumėt sužinoti,

Kai kurie nežino, o kiti gal pamiršo, kad Clevelando Dirva pirmoji puolė Juozą Tysliavą, ką tik atvykusį iš Lietuvos, kai jisai pradėjo redaguoti Vienybę 1933 m. Ta kova būtų apvalyti nuo nerimtų komentarų. Jūs konstatuojat, kad "lietuvių laikraščiai linkę į labai primityvų juoda-balta įvykių sprendimą.

Jūs norėtumėt daugiau informacijos apie Lietuvos gyvenimą. Norėtumėt sužinoti,

Kai kurie nežino, o kiti gal pamiršo, kad Clevelando Dirva pirmoji puolė Juozą Tysliavą, ką tik atvykusį iš Lietuvos, kai jisai pradėjo redaguoti Vienybę 1933 m. Ta kova būtų apvalyti nuo nerimtų komentarų. Jūs konstatuojat, kad "lietuvių laikraščiai linkę į labai primityvų juoda-balta įvykių sprendimą.

JIS IŠ KAPO MUMS BYLOJA...

JUOZO TYSLIAVOS MIRTIES SUKAKTIES PROGA

Edvardas Šulaitis

Šiandien, lapkričio dieną, šiurpi rudeniška nuotaika skverbiasi į galvą. Žvarbus vėjas skina nuo medžių paskutinius lapus, juos valko ir volioja žemėje. Aida tolimieji žaliosios gyvybės akordai, ateina šaltas gruodas, kertantis, tai, kas augo, žydėjo, mūs akį linksmino.

Ir tokią niūrią dieną mes stovime ties kapu žmogaus, kuris, rodos, dar vakar buvo mūsų tarpe, mus žavėjo, ramino, mums šviesią ateitį būrė. Tačiau atėjo laikai valanda ir likimas išskynė jį iš mūsų šeimos, atėmė kari iš kovotojų būrio, nulaužė ažuolą Lietuvos ažuolų girioje.

Ar gali tikėti, jog jau 3 metai, kai Juozas Tysliava mums paliko? Ar gali prileisti mintį, kad jis niekada nebesugrįš į gyvųjų eiles, jog jis neatsisės už stalo Vienybės redakcijoje?

Keisti klausimai -- ar netiesa? Daugelyje atvejų mes galime abejoti, nors jte, iš tiesų, ir nekeltų abejonių, bet čia stovime ties šimtaprocentine realybe, ties ste-

buklų nepripažįstančiu gyvenimo dėsniu -- visa, kas gimė, turi mirti.

Todėk, norime ar ne, turime paklusti kankinančiai minčiai, jog J. Tysliava nebeatėis ir nepabaigs įpusėtos "Dabar" skilties naujam Vienybės numeriui. Jis dulke sugrižo į tą žemę, kuri jį pagimdė, augino, kuri neleido nurimti iki paskutinio širdies dūžio. Jis, nors gerą savo amžiaus gabalą pralaidęs svetimoje šalyje, savo žemiškuosius palaikus amžinybės patalui priglaidė minkštame tėvynės dirvožemyje, kad iš kapų jis galėtų byloti nelengvą duoną valgančiam broliui Lietuvoje ir taip pat į svetimus kraštus išskridusiems laimės ieškotojams.

Su J. Tysliava mano asmeniškai pažintis nebuvo ilga ir stipri. Tik 1956 metais teko jį sutikti, nors iš raštų Vienybėje pažinojau nuo 1949 m. rudens, kuomet atvažiavau Amerikon.

Daugiausia bendrauti prisijėjo paskutinę jo gyvenimo vasarą, nes jos mėnesiais J. Tysliava nemaža laiko pralaido Chicagoje. Čia jis nevandravojo savo malonumui,

bet belgė į tautiečių duris ir širdis, norėdamas kuo daugiau lėšų Vienybės naudai sukelti. Čia jis taip pat savo viešomis kalbomis skatino lietuvių nepulti pesimizman, mokė jį kreipti žvilgsnį į tėvynę, ragino darbuotis Lietuvos labui.

Turėjau progą klausytis J. Tysliavos ugningų pasisakymų Leonardo Šimučio sukakties minėjime Jaunimo Centre, Balfo gegužinėje Bučio darže, visuomenininkų suėjime pas Balį Pakštą, žurnalistų susirinkime Jaunimo Centre ir kitur.

Dauguma jo žodžių buvo nelgi, bet brandūs, ašarą išspaudžią. Taip galėjo kalbėti žmogus, kuris tikėjo tuo, ką sakė, kuris gyveno ne sau, o kitiems, kuris visa širdimi buvo pasinėręs į lietuvišką veiklą ir savo gera valia nenorintis pasitraukti iš kovos pozicijų.

Asmeniškuose mūsų pokalbiuose tą vasarą daugiausia diskutuodavome spaudos, o ypatingai Vienybės, kurioje bendradarbiauau nuo 1956 metų, problemas. Mane labai žavėjo J. Tysliavos užsispyrimas išlaikyti vienintelį išelviijoje nepartinį ar vienai

JUOZAS TYSLIAVA

TYLA PRIEŠ AUDRĄ

Paskutinė balandžio diena klojosi lovą,
Debesų girios, apvirtusios, siūbavo vakaruos.
Dangaus kepalą, išakijusį žvaigždėmis,
Naktis jau prariškė mėnesienos peiliu.

Ne laukinių arklių kaimenė žvengia prerijose,
Ne patvinus Mississippi nešasi miestus—
Malūnas, pietvakario vėjo pučiamas, iškilo Kristum,
Malūnas mala miltus kitoje planetoje.

Tylos kostuviu iškošęs paukščių giesmes,
Dar prieš gaidgystę pavasario perkūnas atsilieps:
—Kad paukščiai garbintų mane, kaip viešpatį,
Kurio įsakymu, žemė dreba nuo ryto iki vakaro.

* * *

Tu graži ir didelė, kaip Roma tarp kalnų.
Tave garbina mano sąžinės gairininkai.
Audros išvyniojo temstančius vieškelius,
Kuriais tu ateini ir nueini, kaip istorija.

Dar šią pačią naktį aš įsilaušiu į tavo gyvenimą
Ir tavo akių ramybės piramydes aš išvogsiu—
Aš—ilgesio pamušalas laiko ir erdvės apsiauste,
Aš—paskutinis žemės ir dangaus drebėjimo akordas.

Tu iškilminga, kaip karaliaus Saliamono giesmės,
Graži, kaip kviečių žydėjimas Manitobos žemėje.
Dangaus katile užvirė žvaigždžių metalas—
Du meilės darbininkai atėjo iš rytų ir nuėjo į vakarus.

* * *

Kokia puiki kelionė po tavo mėlynąjį dangų—
Tavo akys—tūkstančio ir vienos nakties pasaka...
Tavo akys—Baikalas ir Peipusas...
Tavo akys—dvi naujos kometos...

Pusiaunaktis, pasirėmęs mėnesienos ramentais,
Seka akimirksnius, plaukiančius į laiko jūrą.
Dienos ištirpsta ir nuteką tyliai, kaip vandenys.
Tavo ašaros ramios, kaip pranašo sąžinė.

Du vabalai, susikabinę savo meilės karštyje,
Nuzvimbė kulka į vakarinio skliauto kraštą—
Aš norėjau išvynioti saulės skaisgijų kamuolį,
Aš norėjau sulaikyti ašarą, riedančią nuotakos veidu.

Juozas Tysliava.

Rapolo Kručo nuotrauka

kuriai nors grupei tarnaujanti laikraštį.

Tai mane domino, nes glaudžiau Amerikos lietuvių spaudoje reiškiantis nuo 1949 metų, buvo lyg ir aišku, jog niekam nepataikaują laikraščiai anksčiau ar vėliau bus pasmerkti mirčiai. Tačiau J. Tysliava tikino, kad mūsų visuomenę reikia auklėti, reikia prusinti jos galvoseną, reikia pratinti prie įvairių nuomonių, reikia lavinti ir prie laikraščio, kuris neturėtų nė sūnų nė posūnių, kuris galėtų rašyti apie viską ir visai, kuriam pirmoje eilėje rūpėtų objektyvi informacija.

Dabar apie tai pagalvojus, atrodo, jog tokie J. Tysliavos nedviprasmiški ir nesavanau-diški užsimojimai arčiau traukė mane prie Vienybės tomis dienomis ir šiandien. Jeigu tokių stekimų Vienybė ir toliau laikysis, manau, jog jai nėra pavojaus prarasti pasitikėjimą tokių žmonių tarpe, kurie gerbia veltines atminimą ir reikala patiems tobulėti bei kitus tobulinti.

Ką gi daugiau galima apie J. Tysliavą pasakyti, kas jau nebuvo kitų iškalbėta? Jeigu palmsime Vienybės 1961 m. lapkričio mėn. 17 d. numerį ir kelis kitus tolimesnius laikraščio numerius, užtiksimė minčių, kurias susumavus galėtume pasakyti, jog J. Tysliava buvo pati ryškiausiaji asmenybė Amerikos lietuvių tarpe ketvirčio šimto metų laikotarpyje.

Lietuvos savanoris kūrėjas, vėliau palinkęs į žurnalizmą ir poeziją, pasisvečia- vęs kituose Europos miestuose, pagaliau nutūpęs Amerikoje čia savo tautiečiams paaukojo visas jėgas. Jam, kaip jaunam vyrui, šiame krašte buvo daug galimybių ir progų pasukti asmenišką gerbūvį užtikrinančiu keltu. Bet jis nenuėjo su tais, kurie bijojo kovos, vargo, kurie mokėjo derintis prie gyvenimo, galėjo save lengvais būdais prakišti į viršūnes.

J. Tysliava pasirinko laisvo žodžio skleidėjo rolę, pasirinko tokią rolę, kurią ne-

galima vaidinti: ją reikia išgyventi. Ir jis ją išgyveno iki paskutinio širdies dūžio. Gal kitiems jis atrodė aktoriumi, nes nemokėjo ar negalėjo skystis nedatekliais, sunkumais. Tačiau esmėje tai buvo begalinio užsispyrimo individas, kurio panašų paveikslą sunku yra rasti Amerikos lietuvių istorijoje.

Ir vėl mes sugrižtame prie jo kapo -- ten Rasų kapinėse. Vakar gal ten lankėsi jo ir mano tautietis, atėjęs pasiskusti iš už Atlanto sugrižusiam kovotojui šio mirties išvakarėse. Gal iš kapo jis paguodė savo brolių, sakydamas:

Aš, paskutinė atžala Išrauto kamieno natangy Kreipiuosi į Tave, Viešpatie, Savo protėvių žemėje.

Gal jte vėliau kartu nuėjo ties netolimais beilsinčiu dr. Jonu Basanavičium ir ant jo kapo paminklo perskaitė: "Kada mes jau in dulkes pavirsim, jei Lietuvos kalba bus tvirta pastojus, jei per musu darbus Lietuvos dwase atsikvoszes -- tasik mums ir kapuose bus leng-

Tęsiama 7 psl.

RYTAS

Okeano bangos
Spangos...
Žuvėdros klykia
Nykia.

Nuleidę bures
Žiūri
Kreivai
Debesų laivai.

Saulės kraujas
Nesiliauja
Lynojuš
Dunojais.

Kaip nunokusi kriaušė
Į pakaušį
Nukrito
Rytas,

Tysliava.

PO DANGAUS SIETU

I

Dangaus gabalas, krisdamas, atsimušė į viršugalvį nakčiai.
Akyse žalios, mėlynos žvaigždės, vaivorykštiniai spinduliai...
Erdvės, erdvės, kaip tos Rubenso moterys,—neapkabinamos, plačios—
Kur pradžia? Kur galas? Nepažįstami, nežinomi keliai.

Mano metai stačia galva į laiko krioklį krinta
Ir svajonė, kaip žiurkė, požemių sląstuose pagauta.
Aš matau—anapus vandenyno brėkšta, aušta, švinta—
Praeitį? Taip, mano praeitis, kaip nuotaka, grakšti, balta...

Po skylėtu, kaip sietas, dangum nakties pasaka gerėjaus
Ir klausiau kaip žvengia mėnuo—mėlynųjų ganyklų arklys.
Žvaigždės, žvaigždės—svaiginamo ilgesio (o gal degtinės) virėjos...
Dangus—garuojantis laiko ir erdvės nuodeguly.

III

Tavo akių dugne mėlynos girios suposi—
Tu atėjai, kaip vasara, su volungės daina.
Pirmiausia buvo žodis tavo lūpose,
O tik paskui jau—meilė, meilė alkana.

IV

Aš atidariau vartus, duris ir langus
Ir klausau kaip laiko dalgis žvanga—

Man patinka upės bėgančios per dangų.

Juozas Tysliava.

II

Jau seniai diena užmigo.
Vakaruos naktis išdygo.
Dangus—atviros knygos.

Žemė, medžiais apsikaišius
Ir, kvėpėdama ragaišium,
Kviečia žmogų į vaišes.

Žvaigždės—amžių vasarąjus—
O gal Dievas ašaroja,
Pavydėdamas rojaus.

Mudu tariamės, apie Vienybę...

IŠ JUOZO TYSLIAVOS LAIŠKO, PASKUTINI, KARTĄ APSILANKIUS CHICAGOJE 1961 M.

Mano Brangioji,

Ketvirta valanda ryto, bet aš jau seniai pabudęs ir negaliu užmigti. Vakar vakare išsiunčiau Tau šiek tiek medžiagos. Skubėdamas paleisti, nespėjau nė laiškučio parašyti, tai bent dabar rašau.

Kaip jau minėjau, nedarbas buvo gana stipriai palietęs Chicago. Faktiškai dar ir dabar tas nedarbas jaučiamas. O kai žmonės yra išgąsdinti, jie nors ir turi pinigų, nelinkę su jais skirtis. Todėl mano dienos Chicagoje praėjo tarp nuolatinio rūpestio apie tai, kaip gauti Vienybei pinigų. Tiesą pasakius, toks rūpestis mane kankina jau daugelis metų. Kartais aš pašoku iš miego naktį, nors turėtų būti pats įmygis. Ir tik dėl to, kad staiga parūpsta kokia nors nemokėta sąskaityta.

Ir taip per dienas ir naktis... mane persekioja ta pinigų ieškojimo šmėkla. Dažniausiai aš esu optimistas - niekam nesiskundžiu, bet kas mano širdy darosi, nė Tau nepasakau. Netrukus pasimatysime, tai turėsime progos visi trys pasitarti, kas toliau daryti.

Vakar visą popietį smarkiai lijo, tai aš galėjau parašyti savo Dabar. Bet nepasiunčiau naujų skaitytojų adresų, tai dabar siunčiu, nes noriu, kad gautum prieš numerio baigimą. Vienybė Chicagoje vistiek gana populiari, ir pas Karvelį kas savaitę pritrūksta, tik gaila, kad mes vis dar negalime pajėgti jos išleisti kiek anksčiau.

Tiesa, kad Meškauskas ir Bakūnas, atrodo, "buve" bendradarbiai. Bet, laikraštyje dirbant, yra būtina keisti bendradarbius - tai nepakenks ir Vienybei. Tuo labiau, kad Meškauskas čia vis dėlto labai keikiamas. Man rodos, kad tiek Meškauskas, tiek Bakūnas laukia kas išsivystys iš Tavo kelionės į Lietuvą.

Vakar vakare pas mane atėjo Jakubauskas ir siūlėsi padėti eiti ieškoti "biznio". Manau, jam reikės atiduoti likusius neiškolektuotus skaitytojus. Su Chicago, kaip jau nekartą Tau esu sakęs, yra gana sunku, nes nepaprastai didelė erdvė. Tuo tarpu pastebėjau, kad man yra patinus dešinioji koja - aplink kaulėlį, apačioje... Šiaipjau, jaučiuosi neblogai. Svarbiausia, nebekosčiu, nes jau antra savaitė nerūkau.

Pro langą jau veržiasi melsva ryto šviesa. Žvirbliai kelia triukšmą. Bet aš dar kalbuosi su Tavim, Mano Brangioji. Pasimatysime penktadienį.

TAVO JUOZAS

VIRŠUJE: vėliausia J. Tysliavos nuotrauka Chicagoje - Balfo gegužinėje prie dovanų stalo 1961 m. vasarą. Stovį (iš k.) V. Zalatorius, Edv. Sulaitis, J. Tysliava, J. Jakubauskas.

RUDUO

Kaip juodas šiksnosparnis, ruduo skrenda viršum miesto, staiga sužlurusi milijonais žibučių. Lietus savo lašų smagaliais kapoja stilinį dailininko stogą. Medžių šakos tyliai skundžiasi. Lapai, lyg abejodami - kristi ar nekristi - gieda gulbės giesmę. Vakaras.

Šiandien aš sapnavau, kad sapnavau. Koks baisus sapnas! Sapnavau, kad aš - vienintelis gyvas likęs žmogus pasaulyje. Ar jūs galite įsivaizduoti ką reiškia būti vienam pasauly? Vienas, kaip paklydęs paukštis vidury vandenyno. Jokios gyvybės aplinkui. Tik girdžiu, kaip mano batų padai triuškina seniai išsiiperėjusių paukščių klaušinių lukštus. Aš einu kažin kokio didelio ežero krantu, kurio bangos, atsimušdamos į uolas graudžiai verkia.

Vėliau aš sapnavau, kad jau - pabudęs. Bandau apsiprasti. Ieškau sūnaus. Bet jau nėra nei to miesto, nei to namo, kur mano artimieji gyveno. Iš viso žemėje nėra vieno miesto. Tik ten, kur pirma buvo kaimai, kur žaliavo girios, nusidriekusios mėlynais kaspinais pakraščiu skliauto, kažin koks balsganas ynas. Kažin koks ūkas tvyro viršum žemės.

Bet dabar aš jau pabudęs, ir tas baisus sapnas - tik sapnas. Girdžiu, kaip į stogą atsimuša sunkūs dangaus lašai. Girdžiu kaip kambarėlyje miega sūnus. Toks ramus, toks švelnus alsavimas. Vakarą prieblandoje aš matau jo plaukus, kurie spindi, kaip auksas. Lyg rodos, kas būtų užlebes žiburį.

Tuo tarpu vėjas su lietum tebešniokščia. Tas nuolatinis lietaus ir vėjo ošimas gatvėje man sakyte sakė:

Ruduo. Vasara jau praėjo...

JUOZAS TYSLIAVA

A U D R A

Motina - žemė.
Saulė - patį.
Namas peržemas,
Jūra plati.

Supasi laivas,
Jūra dangum.
Debesys raivos,
Bėga žmogum.

Daužosi jūra.
Vėjas - akmuo.
Jūroje niūro
Žemės liemuo.

Verda nelaimė
Jūros dugne.
Rupūžė baimė
Ima mane.

Motina - žemė.
Saulė - patį.
Žemė sutemo,
Jūra plati.

JUOZAS TYSLIAVA

JIS IŠ KAPO MUMS BYLOJA...

Atkelta iš 6 psl.

weu smageu ilsetis." (Žiurkė S. Narkeliūnaitės nuotrauką 1964 m. vasario mėn. 12 d. Vienybės numeryje).

Gal jie visi pasidžiaugė tolimu svečiu, kuris į savo gimtą žemę sugrižo nors ir dulkėse, nes jo meilė tėviškei buvo bekraštė, nepripažįstanti jokių uždangų.

Šiandien ir mes jungiamės mintimis jų tarpan. Kada vėjas skina medžių lapus, kada tautiečiai dingsta Lietuvoje čia ir ten, kada vienas kitam nesirengia būti draugu, bet aršiausiu priešiu, kada užsimirštami bet kokie padorumo principai net ir tų tarpe, kurie dėsto moralus ir patriotiškumą...

Ir jeigu šandien ir mes pasektume anų pavyzdžiu ir jeigu mes atsižadėtume dr. J. Basanavičiaus, J. Tysliavos

bei kitų didelių vyrų principų, koks niūrus būtų gyvenimas. Aš manau, jog J. Tysliavos amžinam atminimui garantuoti turi gyvuoti jo mėgiamiausias kūdikis - Vienybė, kuri dabar, labiau negu bet kada, laukia iš kiekvieno padoraus lietuvių tautos.

Ir senoji lietuvių emigracija, kuriai J. Tysliava su Vienybe švietė ir būrys galvoti sugebančių naujosios išėivijos narių šiandien gali pagerbti velionies atminimą konkrečiais darbais, kurie atneš naudą tautiečiams čia ir ten.

Pasaulyje visais laikais buvo destruktivaus, žemo elemento. Ir tas elementas, kuris šiandien stengiasi užgniaužti J. Tysliavos pradėtą laisvą mintį Vienybėje, liks tuščiai skambančiais indais, kurie patys suduš.

Lietuviai ir argentiniečiai intelektualai dailininkų Jono Rimšos darbų parodos atidarymo proga Argentinos sostinės galerijos Van Riel salėje. Paveiksle dailininkas Jonas Rimša (su barzdele) su poniomis Pronskūniene, Bukevičiene, Trojeckiene - Bruno ir Martonos fabriko direktorius V. Trojeckas. Paroda turėjo didelį pasisekimą vietinių intelektualų sluoksniuose.

P. Ožinsko nuotrauka

JONO RIMŠOS DARBŲ PARODA

Argentinos Lietuvos Organizacijų ir Spaudos Tarybos atstovų susirinkime paaiškėjo, kad apie 100 Argentinos Lietuvos vyks į Sao Paulo, Brazilijoje, šaukiamą Pietų Amerikos Lietuvos Kongresą.

Kadangi ALOS Taryba padengė I PAL Kongreso deficitą ir kadangi ji apjungia visą Argentinos Lietuvos koloniją, tai ji koordinuoja ir III PAL Kongreso, įvykstančio Brazilijos Lietuvos sostinėje Sao Paulo mieste vasario 18-22 dd., delegacijos reikalus.

Kongresan vyksta ansamblis Rambynas savo lėšomis. Vyksta šv. Cecilijos choro dalis, taipgi savo lėšomis. Savo lėšomis vyksta kelesdešimt visuomenininkų.

Juo daugiau keleivių, tuo pigiau kelionė kainuos. Kelionė į abu galus kainuos apie 6 - 7 tūkst. pežų.

Kongreso dalyviai išplaukė iš Urugvajaus Colonia, trečią dieną pasteks Sao

Paulo. Manoma, kad Urugvajuje prisidėtų ansamblis Gintaras ir kiti ekskursantai, kurių iš ten vyks apie 60.

Daug vietinių intelektualų ir spaudos žmonių aplankė dailininko Jono Rimšos paveikslų parodą Meno Galerijoje Van Riel, Buenos Aires. Paroda vyko iki spalio 10.

Parodoje buvo išstatyta daug dailininko Jono Rimšos kūrinių. Vienas Rimšos kūrinių išstatytas prie įėjimo puošnion galerijon, kiti užėmė III salę. Moderniškame kataloge, be paveikslų sąrašo ir vienos spalvuotos reprodukcijos, telpa dailininko Jono Rimšos biografija ispanų kalba, kur pasakyta, kad Andų Aro ordeno kavallerius yra gimęs Lietuvoje.

Parodos atidaryme rugsėjo 28 d. iš Lietuvos matėsi inž. J. Bukevičius su žmona, B. V. Survilai, inž. Vyt. Gogelis, J. Pronskūnai, Z. R. Norkevičienė, A. L. Balso leidėjas Pranas Ožinskas, sykiu su

vietiniais spaudos fotografais padaręs atidarymo nuotraukas, red. K. Norkus, J. Cholnai, K. Kudukis, Aleksandra Motiejūnaitė, broliai Adolfas ir Valerijus Sruogai, Romas Vilutis, stud. M. Račkauskaitė, stud. O. Račkauskas, ALC ansambličius atstovavo J. C. Galčius, iš Jovita dalyvavo La Martona direktorius Vincas Trojeckas su žmona ir sesute, Lucia, daktaro Bruno Žmona Birutė K. de Pellegrini. Latvų koloniją atstovavo p-lė M. Rubulis ir kt. Iš lenkų kolonijos buvo kun. Tadas Lagonskis. Žydų koloniją atstovavo rašytojas prof. Boleslaw Lewin, pagarsėjusio veikalo "Rebellion de Tupac Amaru" autorius ir jo žmona, atstovavusi Izraelio kultūrinę ambasadą.

Daugelio dalyvių prašomas, dail. Jonas Rimša davė autografus, pasirašinėdamas parodos kataloge. Iš Lietuvos, vienas pirmųjų, pasirinkęs nusipirkti dailininko Rimšos kūrinių, yra inž. Juozas Bukevičius.

PROSENELIAI ARCHEOLOGIJOS ŠVIESOJE

Dar būdama proistorės dėstytoja Harvardo universitete, dr. Marija Gimbutienė buvo American Anthropologist žurnalo redakcijos paprašyta parencenuoti Paryžiuje išėjusį prof. P. Bosch-Gimpera veikalo "Les Indo-Europeens" vertimą. Recenzija ištvinko ištiesu stralpsniu, "The Indo-Europeans; Archeological Problems," kuri redakcija paskelbė nr. 65, 1963 m. (psl. 815-836). Tema Lietuviai įdomi, nes kalba eina apie mūsų prosenelių prosenelius - indoeuropiečius, kurių vardą žemiau rašysime sutrumpintai IE.

Iki nesenų laikų IE tėvynę atspėliodavo kalbininkai, svirdindami plote nuo tolimos Indijos iki Baltijos jūros. Žodžiai, be abejo, turi svarbos istorijai. Prof. Būga, o jį pasekdamas ir Sovietijos mokslininkas prof. Toporovas, upių vardais išskėlė faktą, kad baltų kiltys gyveno sentiau daug toliu į rytus nuo Lietuvos, negu dabar, pasiekdami Maskvą ir net už Maskvos. Kalbininkams, tačiau, smagu kai jų išvadas patvirtina iškasenos (archeologija).

Apie IE tėvynę žodį tarė prof. Bosch-Gimpera ispanų kalba Meksikoje prieš keletą metų išėjusiam veikalui, kurio prancūzišką vertimą parūpino ir Paryžiuje 1961 m. išleido R. Lantier. Šį vertimą dr. Gimbutienė ne tik parencenuoja, bet parašė ir platesnį viso klausimo nušvietimą. Veikalas, sako, turįs 283 puslapius ir 10 žemėlapių. Gvildena nevien IE atsiradimo galvosūki, bet apžvelgia tai, ką kalbininkai ir archeologai yra apie jį sakę per pastaruosius 60 metų.

Prof. Bosch-Gimpera mano, kad IE "tauta" užsimezė mezolitu vadinamu proistorės laikotarpiu, reiškia, dviejų žmonių kultūrų sąvartoje: paleolito ir neolito. Be IE, šiame laikotarpyje, sako, užsimezgė ir suomių-ugrių protėviai, rhaetų ir baskų kalbų žmonės. Atskromis kalbų šakomis IE ėmė skilti neolito amžiaus pradžioje -- maždaug prieš 7,000 metų (arba, 5,000 metų pirm Kristaus). Pirmosios ryškios IE kultūros liekanos iškastos Dunojaus žiotyse ir pietų Ukrainoje, į šiaurę nuo Juodųjų jūrų. Visu trečiuoju

tūkstantmečiu pirm Kr. dunojiška kultūra brendo ir ėmė plisti, iš Balkanų pasiekdama Italiją. Graikijoje pasirodė pirmieji senovės graikai, Mažoje Azijoje luviai ir hittitai (kuriuose ir dr. Basanavičius ir dr. Šliūpas ieškojo mums protėvių).

Plote tarp Danijos ir Lenkijos šiuo trečiuoju tūkstantmečiu pirm Kr. archeologai iškasa kultūrą, angliškai pavadintą Funnel-necked Beaker (pagal savotiškai būdingos išvaizdos ąsočių ir puodų kaklus). Manoma, kad jos puoselėtojai buvo IE. Tarp jų, rodos, dera ieškoti ir pirmųjų baltų protėvių. Su vietiniais sumišdami, IE proseneliai sukūrė Globular Amphora ir Corded Battle-Axe kultūras. Antrojo tūkstantmečio pirmieji šimtmečiai galima pavadinti Europos perorganizavimo laikotarpiu, kuriuo visur įsigyveno IE tautos ir kalbos. Šio laikotarpio kultūros vadinaimos eneolitinėmis ir chalcolitinėmis, nes žmonės pramoko vartoti pirmąjį savo metalą -- varį.

Antrojo tūkstantmečio viduryje jau tapo žalvario am-

MES

Atkelta iš 4 psl.

tuvą. Kaip gaila, kad tūkstantyje, ar kiek mūsų aukštuosius mokslus einančių akademikų, atrodo, nėra nei vieno (absoliučiai nei vieno!), kuris Lietuvos istorijos temomis domėtųsi, bent kaip "hobby". Matyti, neima galvon dr. Basanavičiaus įspėjimo.

Drauge dr. J. Sav. išrašo receptą "tikru istoriku būti", nes, girdi, "pas mus ateina daug (?) naujų darbininkų į istorijos laukus, tik, gaila, jie daugiau megėjai, negu rimtam darbui pasiruošę specialistai". Sako, rimtas istorikas susipažįsta su kas kitų jau tuo klausimu yra parašyta ir rimtai, kritiškai viską apsvarsto. Tačiau, rodos, ir pats dr. receptu nepasinaudoja, nes tiki lietuvio širdžiai be galo maloniai legendai, būk senoji Lietuvos valstybė buvo "pylimas prieš Rytų barbarų antplūdį." Galima paklausti, nuo kokių barbarų ir ką ji gynė? Kaip žinoma, ji neapgynė prūsų nuo barbarų iš Vakarų -- kryživių. Taip pat, juk neapgynė nuo Maskvos tų slavų, iš kurių vėliau susidarė gudų ir ukrainų tautos. Šia tema gal kaip tik reikėjo pasiskaityti visa, kas kitų jau parašyta ir rimtai, kritiškai pasverti.

Dr. A. Razma nurodo, kad milijone Amerikos lietuvių, lietuvių besisielojančių yra tik koks keletas tūkstančių. Lietuvių bei gi, sako, reikią "smegenų, organizacijų ir pinigų". Mums atrodo, ypač smegenų kūrybingoms idėjoms, nes pas mus apščiai triukšmingų piliečių (kaip prof. Kolupaila pastebėjo) suniekinti kūrybingesnę idėją pareiškiečius. Mat, daug "didžiųjų kunigaikščių", kurie, kaip prof. Balys sako, "senoje Lietuvoje tragiškai nesirūpino kultūros reikalais". Kūrybingas idėjas ypač iškelia bei išplatina išsvijoj spauda. Tokiu būdu, organizavimas finansų mūsų spaudai yra vienas dr. Razmos ieškomų "didžiųjų Amerikos lietuvių veiksmų."

Mums rašo...

Gerblamoji Vieniybės leidėja V. Tysliavienel,

Stunčiu jums mažą dovaną Vieniybės laikraščio paramai.

Aš remiu Vieniybę nuo to laiko, kai ji atsikėlė į Brooklyną, 120 Grand St. Dvidešimt penkerių metų jos gyvavimo proga aš vaidinau komedijoj "Į Ameriką" Vieniybės naudai. Vėliau visokiais būdais rėmiau spaudą, daugiausia spausdinant programas. Taipgi skolinau ir Juozui, iš kurio gražos negavau...

Dabartinėj Vieniybėj mane sudomino rašytojas Girkakalis. Nors aš jį nepažįstu, o jis manęs, bet iš amato jis Girkakalis, o aš kriaučius, (Saku "kriaučius," nes prieš 60 metų Lietuvoje siuvėjų nebuvo.)

Žlumi, nes pramokta sulydinti varį su skardimi, tuo minkštą varį sukietinant. Žalvario amžiuje IE kalbos jau visai ryškios: Graikijoje achajai, Balkanuose trakalfrigai (prisiminkime, dr. Basanavičiaus "trakologija"), Skandinavijoje ir šiaurės Vokietijoje germanai, Pabaltijy -- baltai. Archeologai iškasė ir įvardino visą eilę šio amžiaus kultūrų, surištų su viena ar kita IE tauta: illrais, dakais, kimerais, skitais. Apie baltų protėvių pirmųjų kultūrų liekanas rašė vokie-tis Killian, bet jo veikalas taip ir lieka mūsų mokslo vyrų neparencenuotas ar išsamiau pastebėtas.

Aš noriu susipažinti su Girkakaliu ir persistatytį jam kas aš esu. Aš esu kairysis, ir netiklu, kad Girkakalis pajęgtų ištraukti mane į dešinę. Aš esu pardavęs Lietuvai ir gerai pelnęjęs už ją. Jums gali paliudyti V. Alksnintis. Aš kairysis, bet kairiųjų laikraščių neskaityu per daug davatkiški. Aš per 77 metus priklausiau Pasaulio Lietuvių Bendruomenel, bet vėliau suradau, kad tai Barzduko, Kardelio ir Chicago Lietuvos lietuvių bendruomenė...

Aš gerbiu dabartinę Lietuvą ir lietuvius, kurie, kad ir po svetima globa, bet jie grynai lietuviai kaip grynas gintaras, ir Lietuva dar toje pačioje vietoje. Aš esu laisvas, bet, mažas būdamas, aš buvau pavergtas kuniškai ir dvasiškai. Aš esu bedievis, bet aš negaliu atsikratyti nuo jo, kad jis yra visur: Danguje, Žemėje ir beveik kiekvienoje vietoje. Aš netiklu, todėl kad iš tikėjimo, jokio pelno negaunu. Aš nesimeldžiu, bet poterius ir visas bažnytnines apeigas moku lōtyniškai atmintinai. Gledodamas aš garbinu Dievą: Tik vieną Dievą. Ne visus, nes jų per daug yra. Gerblamas Girkakali! Kalbant apie Pasaulio Bendruomenę, tai kad tu ir mokėtum nukalti girtas ir sumalti visus lietuvius ir iš tų miltų nei velnias neišėltų...

Lai gyvuoja Vieniybė ir Girkakalis!

K. B. KRAUČIUNAS

V. 1964 m. spalio 28 d.

ELENA BAGDŽIŪNIENĖ-BORDEN

Advokato Jono Bagdžiūno-Borden žmona Elena prieš keletą dienų paslydo virtuvėj ant naujai išblizgintų grindų ir griūdama sulaužė dešinią kulšį. Tučtuoj nuvežta ambulanšu į St. James ligoninę, prie Lincoln Highway ir Chicago Road, Chicago Heights, Illinois.

Trys chirurgai, kaulų specialistai, sudėjo lūžusius kaulus į vietą ir visą kulšį sugipsavo.

Manoma, kad ligoninėj reikės pagulėti apie trejetą savaitių, o gal ir ilgiau.

Advokatas su žmona gyvena nuosavam, 80 akrų ūkyje, apie 30 mylių į pietvakarius nuo Chicagos. Už išnuomojama pusininkams. Iki šiol užlaikydavo apie 500 vištų, kurias pats prižiūrėdavo.

Ištikus šiai nelaimėi, vištas likvidavo, nes reikės visą laiką pašvęsti prižiūrėjimui žmonos, jei grįžus iš ligoninės.

Adv. Bagdžiūnas - Borden jau daugiau kaip penkeri metai yra išėjęs į pensiją. Jisai yra Lietuvos Laisvės Varpo sumanytojas ir įkūnytojas. Varpas buvo pasiūstas Lietuvos ir ten su didžiausiomis išskilmėmis buvo įkeltas į Karo Muziejaus bokštą. Prieš išsiuntimą Lietuvos, advokatas su Varpu apvažinėjo Lietuvos kolonijas ir juo skambindamas surinko ką tik įsikūrusiai Lietuvai virš 10 tūkst. dolerių. Už jo nuopelnus Lietuvai, jis buvo apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto ordinu.

RUDENS VORATINKLIAI

Kas nepatyrė gražią rudens dieną savotiškos romantikos, kai kruvinomis uogomis žėri putiniai ir šermukšniai, kai rasos lašeliais žiba vos prasikalę iš žemės želmenys, kai sidaubruotais voratinklių šydais pasipuošę kadagiai, o saulėtame ore plaukia ir plaukia jų balti siūlai... Iš kur tie voratinkliai, kodėl jų taip daug!

Dauguma vorų užauga tik antraisiais gyvenimo metais rudeni ir tuomet prasideda svarbiausioji jų veikla. Yra daug vorų rūšių, ir kiekvienas jų mezza savo sistemos tinklą. Mūsų akysna ypač krinta voro kryžiuočio (Aranea diadema) tinklas -- didelis, stiprus, vertikaliai pastatytas, ištisa koncentrinų daugiakampių sistema. Jie ypač gražiai atrodo ūkanotais rytais, kai kiekvienas jų siūlelis papuoštas smulkučiais rasos lašeliais. Tai dėkingas objektas fotografams.

Voras kryžiuotis (patinas)

Iš kitų voratinklių paminėsimė tankiai ir švelniai išaušta, įstrižai ir paprastai labai žemai pastatyta. Jis tarsi piltuvą, nes viduryje yra didelė skylė, vedanti į platų vamzdį. Rasotais rytais jie irgi gražiai atrodo. Jų savininkas -- tai "rudens voras", moksliskai *Meta reticulata* vadinamas.

Voras kryžiuotis (patelė)

Ir vis dėlto daugiausia domina daugybė ore plaukiančių voratinklių -- "bobų vasara" -- taip daugely kalbų vadinamas šis reiškinys. Jauni, dar nesuaugę vorai, daugiausia *Thomisidae* šeimos, "krabvorai" įvadinami taip dėl savo judesių, panašių į krab judesius) šiltomis rudens dienomis iš tam tikros liaukos išskiria lipnų skystimą, kuris driekiasi, greit sustingsta, virsdamas ilgu, labiau plaušu. Šio plaušo galas pritvirtinamas prie kokio paaukštinto, akmens ar žemės grumsto. Voras, to-

liau darbuodamasis, pagamina kilpą. Kai ilgio pakanka, voras perkanda jų pritvirtinimo vietoje, ir kilpa ima plevėsuoti ore. Kylanti šilto oro srovė pakelia ją aukštyn kartu su mažiūčiu prie jos prikibusiu voru. Dabar prasideda jo kelionė pavėjui, kol pagaliau voratinklis įsipainioja kokioje nors šakoje, stogo kraige, nendrėje ar kitur. Šitaip tie gyvūneliai plinta.

Įdomu, kad voras tą pačią priemonę panaudoja kelionei vandens paviršiumi. Saulėtą rudens dieną, esant silpnam vėjeliui, kai ežero paviršius lygus kaip stiklas, dažnai galima pastebėti vandens paviršiumi nepaprastai greitai slystantį vorą. Gerai įsitiūrėjus, galima pastebėti, kad prie voro prikibęs ilgas švelnus siūlelis, tarsi burė, kurią pučia vėjas. Buriuojantis voras labai greitai skrieja. Jis nesumiršta, nes čiuožia paviršutine vandens plėvele, kaip čiuožikas ledu. Bet, žinoma, aklas likimas nuneša vienus į tinkamą gyvenimui vietą, kur daug maisto -- musių, uodų. Kiti atsiduria netikusioje vietoje ir greit žūva.

Daugybė oru plaukiančių voratinklių padeda vorui užimti vis naujas gyvenimo vietas.

Įdomu pažymėti, kad daugiausia voratinklius verpia patelės, kurių vaidmuo gamtoje žymesnis. Patinai esti

mažesni už pateles, jie laikosi šiek tiek nuošaliai nuo jų, bijodami kad patelės jų nesuėstų, o tai beveik visomet įvyksta po apvaisinimo akto. Minėtasis "rudens voras" patinas kitaip elgiasi: jis tūno tame pačiame voratinklyje su patele, bet nuošaly, užimdamas kuklų kampele. Pastebėjęs, kad į tinklą įsivėlė musė, uodas ar kitas laimikis, jis skuba ten, apraizgo ją savo verpalu, kad grobis negalėtų nę pabėgti. Tada jis tą laimikį nuneša patelei, sakytum duoklę, kad jina jo nesuėstų.

Lietuvoje...

Lietuvoje ruošama pirmas moterų suvažiavimas, norint "ugdyti komunizmą." Rengėjų komisijoj Diržinskaitė, Jančaitytė, Bagdanavičiūtė, Narkevičiūtė ir dvi rusės: Naumova ir Loviagina.

Kaune posėdžiavo Sovietijos magnetinių automatinių skaičiavimo mašinų žinovų konferencija. Keturi šimtai dalyvių iš klausė apie šimtą pranešimų.

Elektrėnuose paleista veikti trečia turbina. Statybą prižiūrėjo inž. K. Drėgūnas, tvarkęs 520 žmonių darbą. Turbiną prižiūrės 1939 m. gimęs inž. L. Montrimas, pernai baigęs energetikos institutą Maskvoje.

VILNIAUS STRADIVARIJAI

Vilniuje 1602 m. padarytas B. Dankvarto I smuikas ir jo etiketė

Sename muzikinės kultūros centre Vilniuje įvairiais laikotarpiais gyveno, kūrė, koncertavo nemaža puikių muzikų. Buvo ir gabių instrumentų meistrų. Iš jų garsiausias -- smuikų meistras Baltazaras Dankvartas.

Apie jo kilmę ir gyvenimą išliko tik žinių nuotrupos. Spėjama, kad jis gimė XVI a. viduryje. Kiek tiksliau žinoma tik Dankvarto mirties data -- apie 1622 m.

Nėra žinių, kieno mokiniu buvo šis meistras. Manoma, kad jis sekė tuo metu garsios krovuviškės smuikų mokyklos tradicijomis, kurios meistras, kaip ir Dankvartas, smuikų apatines dėkas ir šonus darė iš akyto jovaro. Savo instrumentus Dankvartas lakavi puošniu aukšines-vyšines spalvos laku.

Ankstyvieji Dankvarto smuikai turi įrašus, jog daryti Vilniuje. Vėliau, kaip liudija etiketės, savo dirbtuvę jis perkėlė į Varšuvą, o paskiau -- į Krokuvą.

XX amžių pasiekė tik keletas šio puikaus meistro rankų gamintų instrumentų. Puošnų, tauraus fletinio tembro smuiką, padarytą 1602 m. Vilniuje, savo fonduose šiuo metu saugo Poznanės Liaudies muziejus Lenkijoje. Prieš antrąjį pasaulinį karą jis priklausė privačiam asmeniui, bet okupacijos metais buvo pavogtas, jį teko restauruoti pagal išlikusias fotografijas. Kitų Dankvarto instrumentų likimas šiuo metu dar nežinomas.

Du Vilniaus meistro smuikus, datuotus 1602 ir 1612 m. (pastarasis darytas ne Lietuvoje), šio amžiaus 20-aisiais metais turėjo lenkų smuikinkas Benediktas Tiškevičius. Apie juos savininkas rašė, kad "tie smuikai yra labai gražaus tono, nors ir su dar stipriu altiniu tembru, ir yra labai lengvi".

Kiti du Vilniaus laikotarpio smuikai, datuoti 1603 m., prieš pirmąjį pasaulinį karą buvo Varšuvos konservatorijoje, o vėliau priklausė privačiam asmeniui Lvove. Jie savo forma labai artimi žymesni XVI a.

lenkų smuikų meistro Martyno Grobličio (jaunesiojo) instrumentams. Aplamai Dankvarto darbo instrumentai primena itališkosios Brešijos mokyklos smuikus, pasižyminčius dideliu ir plačiu formatu.

Yra žinoma, kad Dankvartas, šalia natūralaus dydžio smuikų, dirbo ir visai mažus, tuo pasiekdamas ypatingų tembrinių savybių. Instrumentologų nuomone, "Vilniaus Stradivarijus" instrumentai pasižymi pilnu tonu ir dainingu tembru, o taip pat ir aplaidos kruopštumu.

Tėvo pėdomis pasekė B. Dankvarto sūnus ir mokinis Jonas Dankvartas, gimęs apie 1600 m. Jis darbavosi Varšuvoje, gamindamas ne tik smuikus, bet ir violas. Jo instrumentai taip pat aukštai vertinami.

Seimyninę tradiciją tęsė Baltazaras Dankvarto anūkas, Jono sūnus, Baltazaras Dankvartas II, gimęs 1620 m. Mazovijoje, miręs po 1682 m. Ir apie jo gyvenimą mažai kas žinoma. 1645 m. Dankvartas II įstojo Vilniuje į jezuitų ordiną. Smuikų gamybos aistra buvo tokia stipri, jog instrumentus jis dirbo ir vienuolyne. Poznanės Liaudies muziejuje yra jo darbo smuikas, datuotas 1659 m. Jis savo forma žymiai skiriasi nuo Baltazaro I ir Jono Dankvartų instrumentų. Deja, apie kitus šio, taip pat garsaus, meistro smuikus kol kas jokių žinių nėra.

Instrumentologai mano, jog Dankvartų šeimos daryti instrumentai, jau amžininkų labai vertinami, vėlesniais laikais buvo aprūpinami falsifikuotomis etiketėmis ir parduodami kaip garsių italų meistrų smuikai. Tuo paaiškinama, kodėl iki šių dienų taip mažai išliko Dankvartų darbo instrumentų.

V. JURKSTAS

ONAI SHLIAKIENEI MIRUS,

Seserims, broliui ir kitiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia

ONA NORKUS

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EV 7-2089

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Lietuviai Pasaulinėje Parodoje New Yorke 1964

Taip atrodo S. Narkėliūnaitės paruošto ir išleisto leidinio viršelis - "Lietuviai Pasaulinėje Parodoje New Yorke 1964." Tai 28 psl. iliustruotas reportažas su autorės įvadu ir lietuvių dalyvavimo Pasaulinėje parodoje kronika. Visas techniškas darbas atliktas Vienybėje. Spausdino Tabloid, Garwood, New Jersey. Leidinio kaina \$1.00. Įsigyti galima Vienybėje, pas spaudos platintojus ir Salomėją Narkėliūnaitę, 200 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Nuotraukoje (iš kairės) Marie Totoraitis-Cohen, su mažyte Janina Mathews, dail. Jurgis Juodis, solistė Lionė Jodytė su vyru Aleksu Mathews, Břonė Spūdienė ir kt.

Sportinės nuotrūpos

Edvardas Šulaitis

XVIII-ji Olimpiada, vykusi Tokyjo mieste, Japonijoje, baigėsi atnešdama vieną medalį ir Lietuvos sportininkui. Sidabro medalį čia buvo atžymėtas Ričardas Tamulis, kuris pateko į finalo II-me vidutiniam svorėje ir čia buvo taškais įveiktas lenko J. Kasprzyk. Prieš tai boksininkas Tamulis nugalėjo 3 varžovus, o pusfinalyje sudarojo suomi Puzhonen.

Ričardas Tamulis. E. ALASEVSKIO pieš.

Kitiems Lietuvos sportininkams Olimpiadoje sekėsi kiek blogiau. Jau rašėme apie B. Kalėdienės ir K. Orento pasirodymus.

Labiausia gal apvylė Vilniaus Žalgirio aštuonvietės ir keturvietės valtys. Aštuonvietė valtis, kuri užplaukime užėmė I vietą, finalan stoji su viltimis laimėti mažiausia sidabrą. Čia pavojingiausiai atrodė tik Vokietijos irkluočiai, kurie dažniausiai nugalėdavo vilniečius. Visas kitas valtis Žalgiris buvo nekarta įveikęs. Tačiau išėjo kiek kitaip. Pirmąja atplaukė Amerikos aštuonvietė, pralenkusi garsiąją Vokietijos valti. Trečioje vietoje liko Čekoslovakija, ketvirtoje - Jugoslavija, o tik penktoje - Žalgiris. Žinoma, toks pasirodymas - neblogas, tačiau pagal

ankstesnes pasekmes, gero-kai žemas.

Dar kuklesne pasekme turėjo pasitenkinti Žalgirio keturvietė valtis be vairininko. Ji čia užėmė septintą vietą. Čempionais išėjo Danijos irkluočiai.

Adolfas Aleksejūnas, dalyvavęs 3,000 m. su klišūnėmis bėgime, sporto mėgėjus pradžiugino gera pasekme užbėgimuose, kur iškovojo I-ją vietą su naujo olimpinio rekordo laiku (8:31.8). Tačiau finaliname bėgime žodį tarė belgas G. Roelants, kuris pagerino trumpai išsilaikiusį Aleksejūno rekordą ir pasi-ėmė auksą. Jo laikas 8:30.8.

Adolfas finale bėgo lėčiau ir finišą pasiekė septintuoju su kukliu - 8:39.0 laiku.

Kitas Adolfas - Varanauskas rungėsi rutulio stūmimo ir čia turėjo stiprią konkurenciją, ypatingai iš amerikiečių tarpo. Kvalifikaviniuose rungtyse Varnauskas rutulį nusviedė 17.86 m. ir atsistojė X-je vietoje. Baigmėje jis šią pasekmę kiek pagerino - 18.41 m. ir užėmė VIII vietą. Už jo liko daug stiprių sportininkų, pavyzdžiui, kitas Sov. Sąjungos atstovas V. Lipanis (X-tą vietą) ir kt. Pirmuoju čia buvo amerikietis D. Long

su fantastiška pasekme 20.33 m. Antrą vietą užėmė irgi amerikietis - Matson.

Suolių į tolį varžybose rungtyniavo Antanas Vaupšas, tačiau jis nepajėgė kvalifikuotis baigmėn. Jo geriausias suolis - 7.43 m. buvo XIII-tas savo gerumu, nepakankamas patekimui į finalą. Aukso medalį čia nelaukta pasiglemžė anglas L. Davis - 8.7 m., o antruoju liko favoritas R. Boston iš Amerikos 8.3 m.

Amerikiečiai ir ši kartą išėjo nenugalėtais krepšinyje, baigmėje suplikę Sov.

Dick Butkus, futbolo žvaigždė. (Plačiau 3 psl.)

Sąjungą 73:59. Trečioje vietoje liko brazilai, IV-je Porto Rico. Pirmą kartą Olimpiaduose žaidimuose praves tas tinklinio varžybas laimėjo Japonija (moterų grupėje) ir Sov. Sąjunga (vyrų grupėje). Futbole čempionais tapo Vengrija, baigmėje sulupusi Čekoslovakiją 2:1.

Olimpiadoje daugiausia aukso medalių iškovojo amerikiečiai - 36, o antroje vietoje liko Sov. Sąjunga - 30. Tačiau bendru medalių skaičiumi S. Sąjunga pralenkė Ameriką šešiais medaliais 96 - 90. Japonija sugriebė 19 aukso medalių, o Vokietijos jungtinė komanda, Italija ir Vengrija - po 10.

Povilas Tautvaišas, daugkartinis Illinois valstybės ir Chicagos miesto šachmatų meistras, vėl laimėjo Illinois šachmatų pirmenybes. Jis ši kartą įrodė aiškų pranašumą, nuskindamas 8 taškus iš 8 galimų.

Tautvaišai čia teko rungtis su eile gerų, meistrerio kvalifikaciją turinčių žaidėjų, bet juos visus įveikė. Paskutiniuose ratuose krito Formanek, Tums (latvis), Rivera, Al. Sandrin.

Šalia jo dalyvavo dar 6 lietuviai: Narkevičius, K. Jankauskas, K. Ramas, P. Šalkauskas, V. Bikulčius, V. Karpuška. Pirmasis iš jų pelnė 6 taškus ir gavo B klasės žaidėjų prizą. Kiti pasirodė kukliau.

Šios pirmenybės buvo prarastos spalio mėn. 17, 18, 24, 25 dienomis.

STEBĖTOJO PASTABOS

Atkelta iš 5 psl.

iš senutės Europos Pietų Amerika laukia stiprios paramos rankos. Vienas brazilas diplomatas pareiškė: Anglus mes pagiriame, vokiečius pagerbiame, prancūzus mylime, bet dėkojama tik amerikiečiams.

"Garbės nariais" prel. Končių ir A. S. Trečioką įkeldamas, BALFo suvažiavimas užvertė gražų veiklos lapą, kurio kito tokio jau neprirašys. Ši organizacija tai tautinės srovės kūdikis, įregistruotas New Yorko valstybėje, kuri pavedė visiems Amerikos lietuviams auklėti, norint padėti iš Lietuvos išėjusiems apsigyventi Amerikoje. Tikslu pasiekta -- čia įsikūrė per 27,000 išėjusių. Smagu, kad BALFo darbuose dirbo Vienybės buvęs redaktorius Jonas Valaitis ir buvusios leidimo b-vės direktorius A. S. Trečiokas.

Demokratų ir republikonų partijų platformas Draugo komentatorius Ged. Galva vadina "tuščiaiduriais šūkiškais" ir prezidentui Johnsonui prikiša "žado netekimą" dėl tylo praleidimo Mikojoano puolimų, darytų (kaip pats Galva sako) norint "atstatyti tiltui į Pekingą." Nieko sau komentatorius! Jei Sovietijos

prezidentas liežuvį Amerikai parodo, ar tai rimta būtų Amerikos prezidentui irgi liežuvį rodyti? Chruščevas nesyki liežuvį Amerikai rodė, o šios vada! rimtai tylomis praleido. Liežuvninko draugai dabar patį liežuvninką į "atpuskus" paleido. Kada mūsų spauda susilauks rimtų komentatorių?

Bendruomenės valdyba planuoja 1966 metams Amerikoje sušaukti viso pasaulio lietuvių jaunimo kongresą.

Kanadoje einanti Nepr. Lietuva jau trečias metus renka \$15,000 aukų iš visuomenės naujoms mašinoms spaustuvei. Surinko jau \$13,000, trūksta \$2,000.

Eisenhoweris spaudai pareiškė: Nesu vienas tų, kurie džiaugtųsi Chruščevo nuvertimu. Maskvai tik du keliai: arčiau prie mūsų, ar arčiau prie kintų. Šiems gi, taip pat, du keliai: sužmonėti, ar subiaurėti.

Aną dieną Vilniaus universitete daktarui gauti veterinaras P. Sadauskas apgynė disertaciją "Galvijų bruceliozės imunogenetinės serologinės ir citologinės charakteristikos." Iš 7 pavadinimo žodžių tik 2 grynai lietuviški (ir galūnės kitų). Mokslo kalba mus išskę nusmelks?

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

JUOZO GARSVOS LAIDOJIMO ISTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

Jack D. Reamer REAMER & SON INC. Robert F. Nark

Visokios rūšies apdrauda

APDRAUDŽIAME VISOKIUS AUTOMOBILIUS, BET KOKIO AMŽIAUS VAIRUOTOJUS
175 REMSEN STREET, BROOKLYN 1, NEW YORK
Telefonas: MAin 4-6400; Naklį BU 7-2807

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

VIENYBĖ

* "LIETUVIAI PASAULINĖJE PARODOJE NEW YORKE 1964" - tokiu pavadinimu pereiną savaitę išėjo iš spaudos Salomėjos Narkėliūnaitės paruoštas ir išleistas 28 psl. didelio formato iliustruotas reportažas, su autorės įvadu, lietuvių dalyvavimo Pasaulinėje parodoje kronika, parodos planu ir daugiau kaip 100 nuotraukų. Leidinėlyje yra šie skyriai: Liet. kryžiaus šventinimas, Lietuvių Diena New Jersey paviljone, Lietuvių Diena - susipažinimo vakaras rugp. 22 d., Lietuvių Diena - Singer Bowl stadijone rugp. 23 d., lietuviai New Yorko valstybės paviljone, lietuviai kituose paviljonuose (Vatikano, RCA, Bell Telephone, JAV, Hollywoodo ir kt.), Leidinėlis atspausdintas gražiam balta popieriuje. Jo kaina \$1,00. Įsigyti galima pas S. Narkėliūnaitę, 200 Highland Blvd., Apt. 3 C, Brooklyn, N. Y. 11207, Vienybėje ir pas spaudos platintojus New Yorke.

* JURGIS WOLOTSKI, gyvenęs 70-16 60th Ave., Maspeth, N. Y., 78 metų amžiaus, mirė spalio 30 d. Palaidotas lapkričio 2 iš Apreiškimo par. bažnyčios. Paliko sūnų Vincą, marčią Mildred, dukterį Agnes Reziz, žentą Frank 5 anūkus ir 6 proanūkius. Jo dukterė Agnes Reziz yra pirminkė Moterų Piliiečių Klubu Maspeth. Vincas ir Agnes nuoširdžiai dėkoja visiems giminiams, draugams už mišias ir gėles, taip pat kunigams Pakalniškiui, Račkauskui ir Krūzei už atlaikytas mišias. Dėkoja Moterų ir Vyrų Piliiečių Klubams Maspeth ir Šventos Onos Sodality Maspeth. Laidojo Petras Rogers.

* MOTERŲ VIENYBĖ lapkričio 8 d. pagerbė savo mirusias nares. Brooklyno lietuvių pranciškonų koplyčioje buvo pamaldos, o vėliau įvyko pusryčiai Vyt. Belecko Winter Garden restorane. Dalyvavo per 50 narių ir svečių, kurių tarpe buvo ir tik prieš keletą dienų iš Lietuvos atvykę Vyt. Belecko tėvai.

VERONIKA IR JONAS BELECKAI, prieš 43 metus su šeimais išvykę į nepriklausomą Lietuvą, pagaliau, sugrįžo į Ameriką. Lapkričio 2 d., Kennedy aerodrome jų pasitikti atvyko Motūzienė, sūnūs K. Motūzas ir Vytautas Beleckas su savo vaikais. Veronika ir Jonas Beleckai, kurie šiemet švenčia 50 m. vedybų sukaktį, apsigyveno pas sūnų Vytautą (Winter Garden restorano savininką), Brooklyne. Jiems netrukus bus rengiamas pagerbimas. V. Tysliavienės nuotr.

Vienybė dėkoja

VISIEMS VIENYBIEČIAMS, PADĖJUSIEMS ŠIĄ LAIDĄ IŠLEISTI IR AUKOJUSIEMS VIENYBĖS FONDUI LĪKUSIOMS SKOLOMS APMOKĖTI:

Marijona ir Jurgis Jokubaičiai	\$100,00
L. Kancevičius, Lawrence, Mass.	\$32,00
I. M., New York, N. Y.	\$25,00
L. K., Ozone Park, N. Y.	\$25,00
Ellen Shukys, Lake George, N. Y.	\$20,00
O. N., Rosedale, N. Y.	\$20,00
J. Shukys, Flushing, N. Y.	\$15,00
V. Kalvelis, Ozone Park, N. Y.	\$10,00
Bronė Spudienė, Woodhaven, N. Y.	\$10,00
J. Žilinskas, Weehawken, N. J.	\$5,00

Kitų aukotojų vardai bus paskelbti sekančiuose numeriuose. Visiems širdingai dėkojame. LEIDĖJA

Ona Petrash, spalio 20 d. grįžusi iš apsilankymo Lietuvoje, vienybiečiams pasakoja savo įspūdžius ir atsakinėja į klausimus. Ji mielai vėl vyktų į Lietuvą, jei tik susidarytų galimybė. Lietuvoje viešėdama Ona Petrash dar labiau "sulietuvėjo".

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

ONOS PETRASH ĮSPŪDŽIAI IŠ LIETUVOS

Brooklynietė Ona Petrash, kuri laimėjo bilietą kelionei į Lietuvą ir iš tos kelionės sugrįžo, Lapkričio 1 d. Vienybės patalpose pasidalijotos kelionės įspūdžiais.

Ona Petrash Lietuvoje praleido 14 dienų, iš New Yorko išskridusi rugšėjo 30 d. Apsilankiusi dar Maskvoje, Kopenhagoje ir Londone, ji į Ameriką sugrįžo spalio 20 d. Amerikoje užgimusi ir užaugusi, Ona Petrash niekad nebuvo Lietuvos mačiusi. Ji smulkiai papasakojo, kaip jai kelionėje sekėsi ir kaip lankė Vilnių, Trakus ir prie Alytaus gyvenančius savo vyro gimines.

Vilniaus miestą ir jo istorines vietas ji lankė kartu su kitom dviem turistėm, kurios kartu su ja vyko iš Amerikos.

- Viskas buvo labai įdomu, - kalbėjo Ona Petrash, - bet įdomiausia buvo kaime, kur aš tikrai pasijutau lietuviškai, nes valgėm namie pagamintą lietuvišką maistą ir dainavom lietuviškas dainas. Dvi dienos, kurias Petrash praleido kaime, pralėkė labai

greitai. "Nepastebėjom, kaip atėjo laikas ir atsiveikinti, - tęsė Ona Petrash, - o čia kalbos tik buvo prasidėjusios." Su tom pačiom giminiams jai buvo tekę ir anksčiau Vilniuje susitikti, bet kaime buvo daug jautiau.

Pasakodama apie ekonomines gyvenimo sąlygas, turistė pastebėjo, kad su Amerika Lietuvos nėra ko ir lyginti, bet ji radusi geriau, nei yra rašoma kai kurioje spaudoje ar kalbama.

Bendrai savo apsilankymu Lietuvoje, vienybietė Ona Petrash buvo labai patenkinta. Ji sakė, kad mielai vyktų ir vėl paviešėti, jei susidarytų galimybių, Ona Petrash yra Amerikoje gimusi lietuvė.

Po jos pranešimo Jonas Atkočaitis parodė savo spalvotą filmą iš 1939 m. Pasaulinės parodos ir iš Vienybės pobūvių praėityje. S. Narkėliūnaitė parodė filmus iš dabartinės parodos.

NAUJA KNYGA APIE PILIETYBĘ

Knygą "Kaip tapti piliiečiu", parašyta angliškai suteikia informacijų apie eilę dalykų, kuriais gali tapti piliiečiais asmenys labai susirūpinę ar klaidingai supranta, kad jie jems užstoja kelią tapti piliiečiais. Nors ir yra tiesa, jog Amerikos pilietybė nėra nei lengvai duodama nei lengvai pasiekama, o tačiau ją gali daugumas,

išskyrus mažą skaičių, gauti. Ypač senesnio amžiaus žmonės yra linkę trauktis nuo žingsnio, kuris jiems atrodo sunkiai įmanomas. Tai dažnai tiesa tais atvejais, kurie nemoka anglų kalbos. Daugumai senesnių žmonių nėra žinoma, kad jie gali, tam tikromis aplinkybėmis, būti atleidžiami nuo anglų kalbos nemokėjimo.

Ši pagrindinė knyga taip pat suteikia informacijų apie komplikotas technines problemas, su kuriomis susiduria mokytojai, socialiniai darbuotojai advokatai, bibliotekariai ir kiti specialistai, padeda emigrantams tapti Amerikos piliiečiais.

1922 m. pirmą kartą išspausdinta knyga "Kaip tapti JAV-ių piliiečiu" pasidarė standartiniu šios srities veikalu. Dabartinė pagrindinė peržiūrėta 20-ta laida apima daugelį pakeitimų, padarytų JAV natūralizacijos įstatymuose nuo McCarran-Walter Emigracijos ir Tautybės Akto pravedimo 1952 m. Knyga kainuoja vieną dolerį (\$1,00) ir ją galima gauti, parašant Amerikos Tarybai Tautų Tarnybai (American Council for Nationalities Service), 20 West 40th St., New York 18, N. Y.

SLA Centro Sekretorė B. Pivaronienė apdovanoja 38 kp. ilgametį darbuotoją, Petrą Macijų, auksiniu medaliu. Jisai yra buvęs SLA 38 kp. valdybos nariu per 35 metus. Metinėje vakarieneje, įvykusioje P. Bručo White Horse restorane, taip pat buvo pagerbtas J. Aymanas, kuris susivienijimui prirašęs per 700 narių. Vakarienei vadovavo adv. S. Bredes.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

* DAIL. N. JASIUKYNAITĖ dalyvauja 66 metinėje alėjaus ir skulptūros kūrinių parodoje, kuri prasideda lapkr. 17 d. National Arts Club, 15 Gramercy Park, New Yorke. Paroda truks dvi savaites. Dailininkės bus išstatytas alėjaus kūrinys "Polisis".